

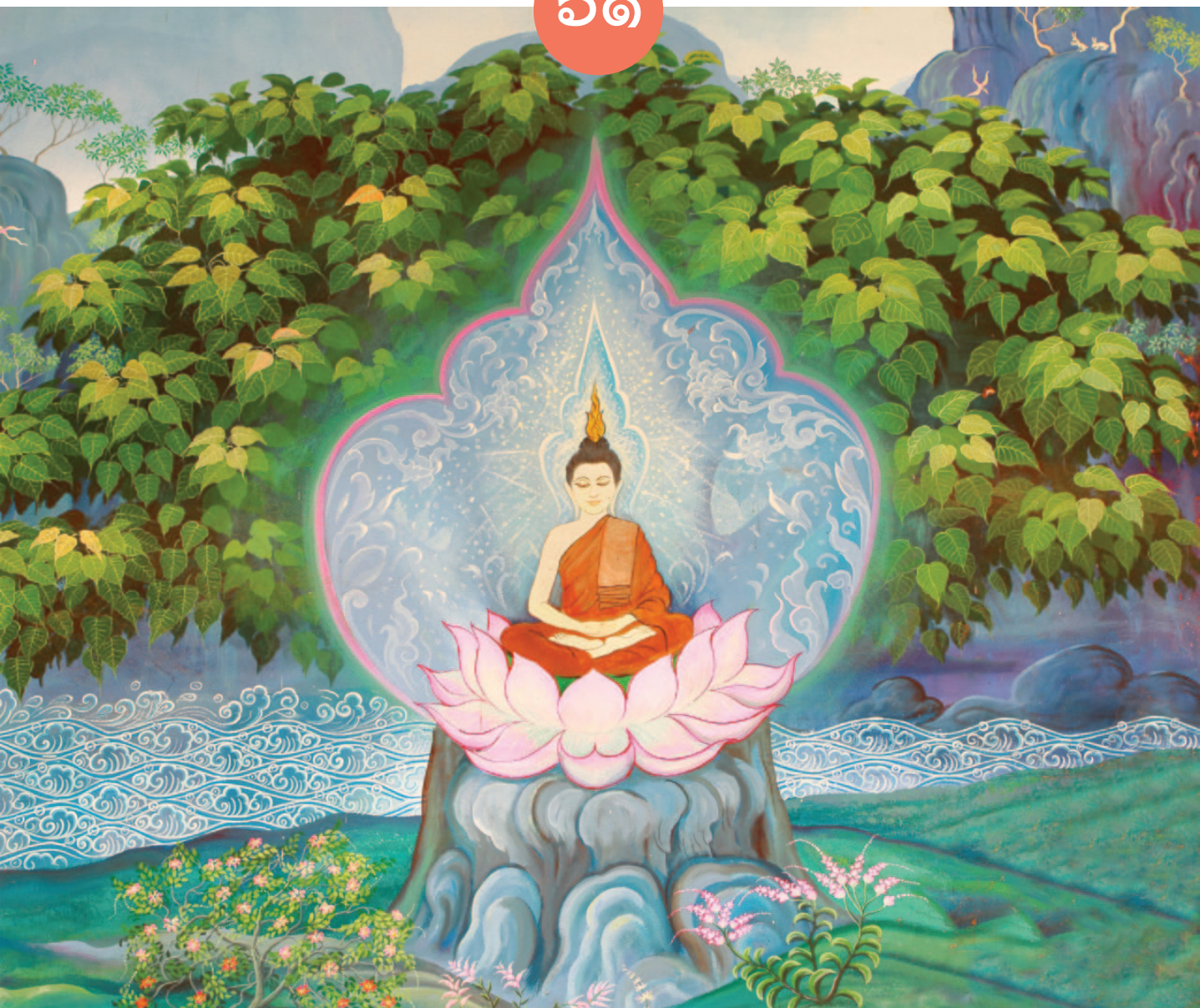

อาสาฬหสาร

วัดภักทันทะอาสาฬาราม

วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๖๑ ประจำเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

๖๑

“

รู้ตื่นเบิกบานแต่ไม่ได้เข้าถึงความเป็นพุทธะ ขาดสติก็พูดไม่ดี
ทำไม่ดี เกิดขึ้นอย่างนั้นตลอด จะไปเรียกว่าพุทธะไม่ได้
ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน รู้แล้วว่าอะไรเป็นคุณเป็นโทษ
เป็นประโยชน์มิใช่ประโยชน์ รู้ว่าอะไรเป็นกุศลเป็นอกุศล
รู้เท่าทันจึงเว้นสิ่งที่เป็นอกุศล เจริญสิ่งที่ เป็นกุศล ต่างกันนะ
ต่างกัน ผู้ที่ตื่นแล้วนี้หรือผู้ที่ไกลจากกิเลสแล้ว ผู้ที่ปราศจาก
เครื่องเสียดแทงปราศจากเครื่องร้อยรัด ปราศจากเครื่องผูก
ที่เรียกว่าสังโยชน์แล้วจะแตกต่างไป
ผู้ปราศจากอาสวะเครื่องหมักดองในชั้นรลันดาน

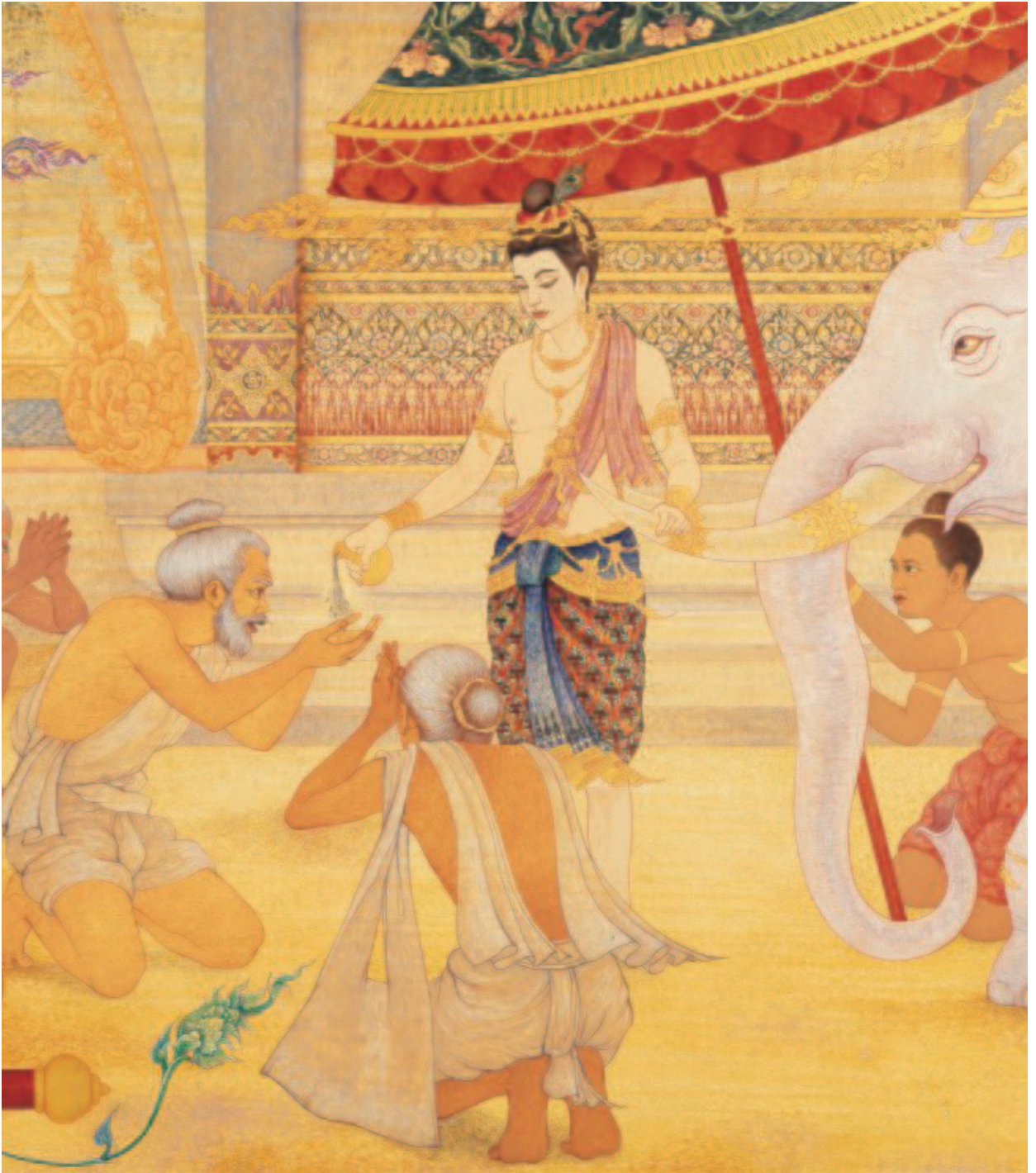
”

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. โสโรโก ภิกขุ
เจ้าอาวาสวัดภักทันตะอาสาการาม จ.ชลบุรี

สารจากบรรณาธิการ

นะมัตถุ ระตะนะตะยัสสะ
ขอความนอบน้อมจงมีแด่พระรัตนตรัย

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน พบกันอีกครั้งกับอาสภสาร วารสารรายสี่เดือนของ วัดภักทันทะอาสาฬหาราม ฉบับที่ ๖๑ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๗ และสำหรับพื้นที่บทความฉบับนี้ จะขอนำบทความเรื่อง ทานของสัตบุรุษ จากบทความเรื่อง ทานที่มีผลมาก มีอานิสงส์มาก โดย ประณีต ก้องสมุทร มานำเสนอไว้ดังนี้ครับ

ขอลำดับถึงทาน ที่พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า ทานของอสัตบุรุษและทานของสัตบุรุษ ตามที่แสดงไว้ใน อสังกัปปปริสทานสูตร และสังกัปปปริสทานสูตร อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ดังต่อไปนี้

๑. ให้ทานโดยเคารพ คือให้ด้วยความเต็มใจ ไม่ได้ให้ด้วยความเกรงกลัวหรือจำใจให้ เวลาให้ก็ให้ด้วยกิริยาที่นอบน้อมยิ้มแย้มแจ่มใส

๒. ให้ทานโดยยำเกรง คือเคารพในทานของตนและเคารพในผู้รับ การเลือกให้แต่ของดี ของมีประโยชน์ ของสะอาดมีรสดี เป็นต้น ชื่อว่าเคารพทานของตน อีกประการหนึ่ง ผู้ที่ให้ของที่พอใจ ย่อมได้ของที่พอใจ ผู้ที่ให้ของที่เลิศ ย่อมได้ของที่เลิศ ผู้ที่ให้ของที่ดี ย่อมได้ของดี ผู้ที่ให้ของที่ประเสริฐย่อมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ นรชนใดให้ของที่เลิศ ให้ของที่ดี ให้ของที่ประเสริฐ นรชนนั้นจะบังเกิดในที่ใดๆ ย่อมมีอายุยืน มียศ นี่เป็นพระดำรัสของพระพุทธเจ้า

การเลือกผู้รับที่สมควรแก่ของ และเลือกผู้รับที่เป็นผู้มีศีล มีคุณธรรม ชื่อว่าเคารพในผู้รับ ข้อนี้มีได้หมายความว่าถ้าผู้รับเป็นสัตว์ดิรัจฉาน หรือเป็นผู้ไม่มีศีลแล้ว ไม่ต้องให้ ควรให้ทั้งสิ้น แต่ของที่ดี ของที่ประณีต ของที่สะอาด มีรสเลิศ ย่อมสมควรแก่ผู้รับที่เลิศ คือผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรม ผู้มีศีลยิ่งกว่าผู้อื่น ยิ่งให้แก่ผู้มีศีลจำนวนมากเป็นประโยชน์สุขแก่ผู้มีศีลจำนวนมาก ที่เรียกว่าสังฆทาน ยิ่งมีผลมากจนประมาณไม่ได้ว่าเท่านั้นเท่านั้นชาติ

๓. ให้ด้วยมือของตน ข้อนี้หมายความว่า เวลานี้เราเป็นมนุษย์ มีมือ มีเท้า มีอวัยวะครบ บริบูรณ์เราจึงควรทำทานนั้นด้วยมือตนเอง ไม่ควรใช้ผู้อื่นทำแทนอยู่เสมอๆ ถ้าจะใช้ก็ควรใช้เป็น บางครั้งบางครั้งในเวลาจำเป็น นอกจากนั้นแล้วควรทำทานด้วยมือของตนเอง เพราะนอกจากจะทำให้เกิดเจตนาที่เป็นบุญในขณะที่กำลังให้แล้ว ในวิภวภูมิกถาอันยาวนานนี้ เราไม่อาจทราบได้ว่า เราจะเกิดเป็นคนมือขาดเท้าขาดเมื่อใด ถ้าเราเกิดเป็นคนมือขาดแล้ว แม้ของมีอยู่และเราอยาก ให้ทานด้วยมือของเราเอง เราจะให้ได้อย่างไร นอกจากจะอาศัยผู้อื่นทำแทนเท่านั้น

๔. ให้โดยไม่ทิ้งขว้าง ข้อนี้หมายถึงไม่ทิ้งขว้างการให้ คือให้อยู่โดยสม่ำเสมอ ให้อยู่เป็นประจำ

๕. เห็นผลในอนาคตจึงให้ หมายความว่า ให้เพราะเชื่อว่า ทานมีจริง ผลของทานมีจริง ทาน ทำให้เกิดในสวรรค์ได้จริง แม้เกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นผู้มั่งคั่งบริบูรณ์ด้วยทรัพย์สิน หรือเชื่อว่า ทานเป็นการขัดเกลาความตระหนี่ เป็นบันไดก้าวไปสู่สวรรค์และมรรคผล นิพพานได้ สัตบุรุษ ท่านเชื่ออย่างนี้จึงให้ทาน ถ้าเป็นทานของอสังขบุรุษ ก็มีนัยตรงข้ามกับที่กล่าวนี้

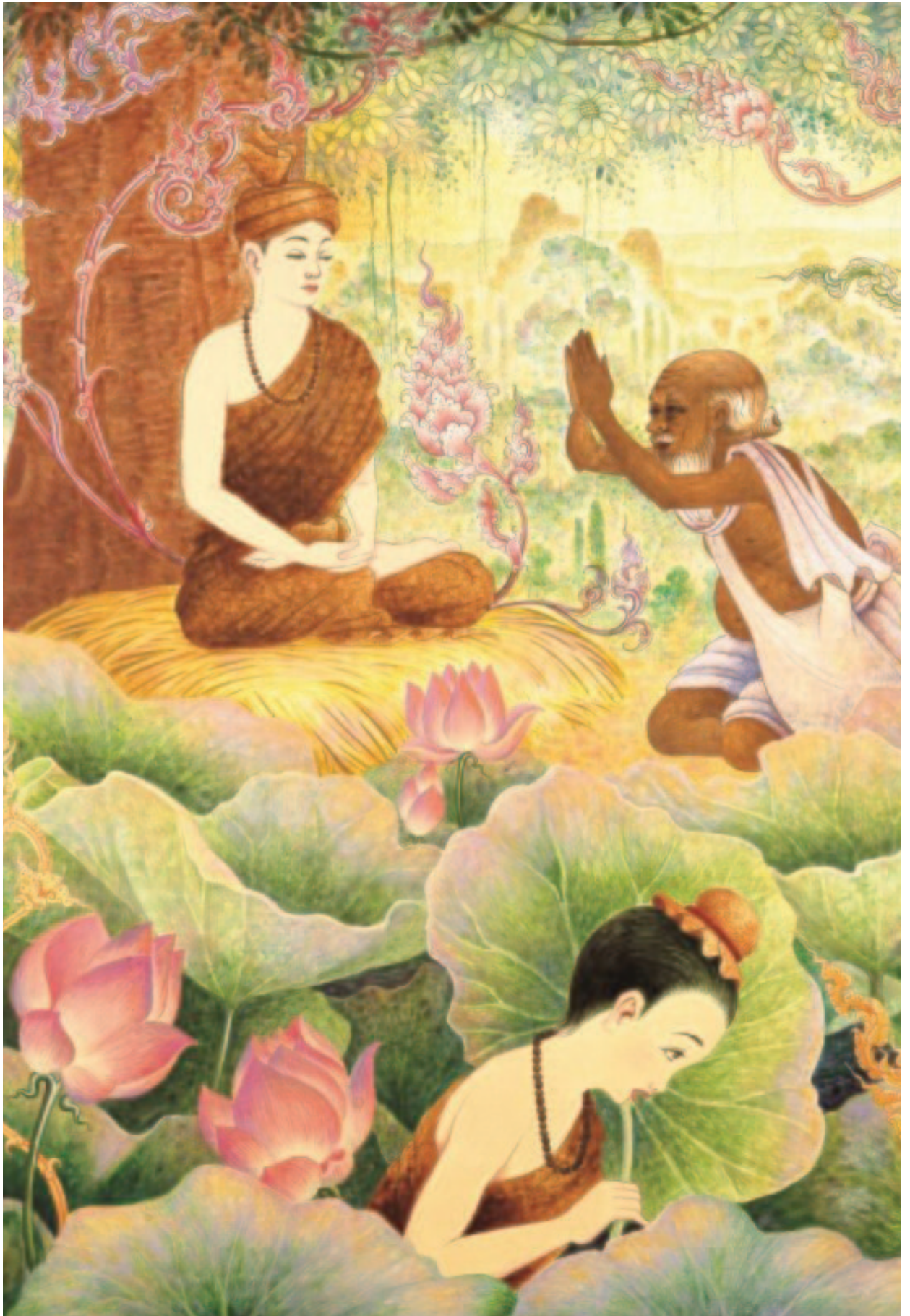
สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญแก่ ทีมงานกองบรรณาธิการ ผู้เขียนคอลัมน์ ทีมงานถ่ายภาพกิจกรรมและโสตทัศนูปกรณ์ ทีมงานถอดเทปธรรมะ ทีมงานสมาชิกสัมพันธ์ และผู้มีส่วนร่วมทุก ๆ ท่าน นิพพานัง ปัจจโย โหตุ ขออาณิสสผลบุญนี้เป็นปัจจัยให้ถึงซึ่งพระ นิพพาน

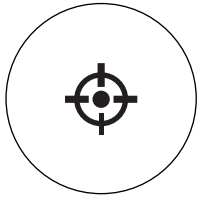
รศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรังกูร

บรรณาธิการ

๓๐ มิ.ย. ๒๕๖๗

วัดอุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พุทธธรรม และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
๒. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของวัด

ที่ปรึกษา

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ โสรโท)
พระมหาทองม้น สุทฺธจิตโต
พระปลัดอำนาจ ขนติโก

โสตทัศนูปกรณ์และภาพกิจกรรม

ทีมสื่อวัดภัททันตะอาศาราม

บรรณาธิการ

รศ.ดร.พฤทธิ โกวิทวรังกูร

ถอดเทปธรรมะ

พระมหากำจัด เอกจारी

ผศ.ดร.วราพร วีระพลากร

กองบรรณาธิการ

ดร.ยงยุทธ เสริมจันทร์
ศ.คลินิกเกียรติคุณ พญ.โลจนา ตันติยาทร
คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

สมาชิกสัมพันธ์

คุณพรพิมล จิตต์จันทร์

กราฟฟิคดีไซน์

คุณภูษณิศา กฤตพลพิมาน
คุณกฤตพล กฤตพลพิมาน

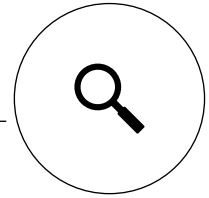
ภาพหน้าปกจากเว็บไซต์ 84000 พระธรรมชั้น

พิมพ์ที่ : หจก.แอลซีพี ฐิติพรการพิมพ์

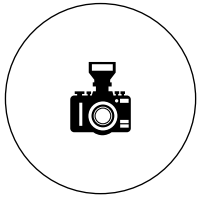
๑๐๕/๑๑๐-๑๑๒ ซอยประชาอุทิศ ๔๕ ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐
<https://www.thitiporn.com>

สงวนลิขสิทธิ์ : ห้ามพิมพ์คัดลอกหรือตัดตอน หรือพิมพ์จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เขียน

สารบัญ

สารจากบรรณาธิการ	๔
ประมวลภาพกิจกรรม	๑๐
ธรรมะจากพระอาจารย์	๒๐
นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก	๓๔
พระธรรมจากหลวงพ่อใหญ่	๔๘
ปกิณกะธรรม	๕๔
เรื่องเล่าจากพระสูตร	๕๘
ธรรมะน่ารู้	๖๔
English column	๗๐
แว่นธรรมปฏิบัติ	๗๖
คุยกับหมอ	๘๐
ตารางกิจกรรม	๘๔

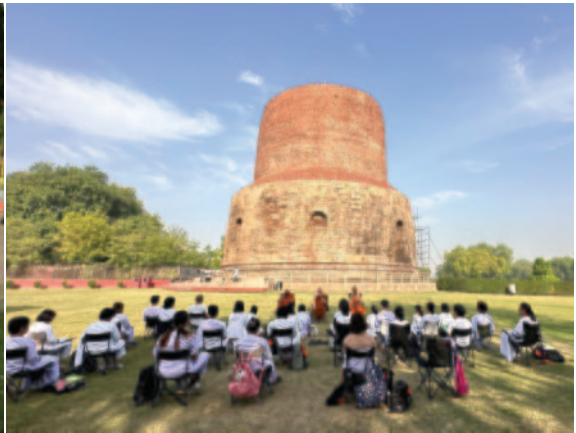
ประมวลภาพกิจกรรม

วันสงกรานต์ และคอร์สวันสงกรานต์
ระหว่างวันที่ ๑๒ ถึง ๑๖ เมษายน ๒๕๖๗

จาริกบุญ จาริกธรรม ณ ประเทศอินเดีย
ระหว่างวันที่ ๔ ถึง ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๗

วันวิสาขบูชา และคอร์สวิสาขภาวนา
ระหว่างวันที่ ๒๐ ถึง ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๗

ผ้าป่าสามัคคี วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗

ขอเรียนเชิญร่วมทำบุญทอดกฐินสามัคคี
เพื่อสมทบทุนสร้างอุโบสถ ๓ ชั้น
ณ วัดภักทันตะอาศาราม จังหวัดชลบุรี
วันอาทิตย์ที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๐๐ น.

บริจาคตามกำลังศรัทธา

สามารถร่วมบุญได้ที่บัญชีธนาคาร
วัดภักทันตะอาศาราม(กองทุนอุโบสถ)
ธนาคารกสิกรไทย เลขที่ 117-2-64886-6
ธนาคารกรุงไทย เลขที่ 210-0-39551-3

โทร 038-160509, 086-8198358, 084-6787160

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย อำนวยแห่งบุญกุศล
ที่ท่านร่วมบุญในครั้งนี้ จงประมวลเป็นบุญญาบุญภาพ
ให้ท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ ด้วยอายุ
วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ
และธรรมสารสมบัติ เทอญ

PromptPAY

วัดภักทันตะอาศาราม (ชลบุรี)
Wat Bhaddanta (Chonburi)

LINE

@watbhaddanta.com

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาร่วมสนับสนุน
การเผยแพร่ธรรมะและการปฏิบัติธรรม
ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ณ วัดภักทันตะอาสการาม
ใต้ที่ บัญชี วัดภักทันตะอาสการาม
ธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี

กองทุนกลาง

117-2-64875-0

กองทุนอุโบสถ

117-2-64886-6

กองทุนเผยแพร่

117-2-64885-8

แจ้งการโอนเงินที่ @watbhaddanta.com

LINE

@watbhaddanta.com

ผู้กระทำความบุญ สหายารแห่งธรรม

ธรรมะจากพระอาจารย์

พระครูภาวนาวราลังการ วิ. (สมศักดิ์ ไสวโท)

ร่างกาย แรงใจ

พระโยคาวจร แม่ชี โยคีผู้เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ช่วงต่อไปเป็นช่วงฟังธรรม เป็นช่วงปฏิบัติธรรมร่วมกัน ให้พวกเรานั่งกรรมฐานมีสติรับรู้ในขณะฟังธรรมตามไปด้วย วันนี้ตรงกับวันจันทร์ที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ วันนี้ถ้าทางบ้านเมืองก็ถือว่าเป็นวันแรงงานแห่งชาติ วันเลเบอร์เดย์ เมย์เดย์ ถือว่ายกย่องคนที่ใช้แรงใช้กำลัง พัฒนาและก็สร้างสรรค์ให้โลกหรือให้ประเทศน่าอยู่ หรือไม่น่าอยู่ก็แล้วแต่ ฉะนั้นก็ถือว่าเป็นเรื่องของการใช้แรงงาน เป็นวันแรงงานแห่งชาติ

สละร่างกาย ได้แรงใจ

จะอย่างไรก็ตามคนเราก็มันมีแรงอยู่อย่างหนึ่งคือร่างกายกับแรงใจ บางครั้งร่างกายของบางคนเนี่ยก็อาจจะมีเยอะมีมาก แต่ถ้าแรงใจมันตกมันมีไม่พอมันก็ทุกข์นะ เหมือนคนร่างกายกำยำล่ำสันมีเรียวแรงพละกำลังมากแต่จิตใจมีความทุกข์ มีความวิตกกังวล มีความเดือดเนื้อร้อนใจ เรียกว่าอยู่ร้อนนอนทุกข์ตลอดเนี่ย เรียวแรงที่เรียกว่าแรงใจเนี่ยมันมีไม่พอ เมื่อมันมีไม่พอมันก็ไม่สมดุลกับร่างกาย เมื่อมันไม่สมดุลเนี่ยบางครั้งกายมันก็เลยเป็นเหตุให้ใจเนี่ยมันทุกข์ ถ้าใจทางปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานท่านก็บอกว่ารูปนะมันเป็นเหตุส่งผลให้นามนะมันทุกข์เรียกว่าทุกข์ใจ เกิดโทมนัส ฉะนั้นบางครั้งเราก็จะเห็นว่า เอ! คนร่างกายแข็งแรงทำไมมีความทุกข์อะไร ร้องไห้หรือมีความเศร้า มีความเหงา รู้สึกว่า เอ้อ! ตัวเองเนี่ยด้อยค่าลงเรื่อยๆ อย่างเนี่ยก็มีทั้งๆ ที่มีแรงมีกำลัง หรือบางคนเนี่ยพอรู้พอเข้าใจก็ใช้เรียวแรงใช้กำลังไปในทางที่เกิดประโยชน์ อย่างบางคนเนี่ยเห็นมัย ใช้เรียวแรงกวาดถนนหนทาง ช่วยงานวัดงานพระศาสนาหรือกิจกรรมสาธารณะต่างๆ เป็นการใช้แรงโดยที่ไม่ได้หวังผลตอบแทน เป็นการสละแรงแต่ก็ทำให้ได้เรียวแรงได้กำลังกลับมา บางครั้งมีผลต่อเรื่องของจิตใจ ทำให้จิตใจมีเรียวแรงมีกำลังขึ้นมากก็มี อันนี้เขาเรียกว่าร่างกายเป็นเหตุส่งผลถึงนามทำให้ใจสบาย ใจมีความสุขที่เป็นนามธรรม เรียกว่าก่อให้เกิดเวทนาก็ได้เวทนาที่มันเป็นทุกข์ แต่พอมีความรู้มีวิชา มีความรู้มีความเข้าใจ ก็ใช้สิ่งที่มีให้มันเกิดประโยชน์แก่ตนเองแล้วก็ผู้อื่น บางครั้งไม่ได้มุ่งหมายอะไรแต่อย่างน้อยก็ทำให้ร่างกายได้เคลื่อนไหว มันก็มีผลทำให้ระบบต่างๆ มันทำงานได้ดีขึ้น เมื่อระบบต่างๆ มันทำงานปกติผลก็คือแทนที่เสียเหงื่อเสียกำลัง สูญเสียเอเนจอะไรต่างๆ มันเบิร์นมันอะไรไปกลับทำให้รู้สึกดีขึ้นนะ ดีขึ้นต่างหาก บางครั้งมันต้องเสียก่อนแล้วจึงจะได้ เหมือนไม้เนี่ยถ้าเราอยากจะได้มันเป็นฟืน ให้ไฟ ให้ความร้อน ให้แสงสว่าง ให้ความอบอุ่น สมัยก่อนเขาก็ใช้พวกนี้ ก็จุดมันก็ไหม้

ไปเรื่อยๆ ในขณะที่มันไหม้ตัวมันเองก็ให้แสงสว่างด้วย มันหลายๆ อย่างนะ ถ้าเราไม่เข้าใจเนี่ย ก็จะไปมองมุมใดมุมหนึ่งแล้วก็คิดว่าตัวเองอาจจะด้อยลง ไม่ได้ด้อยนะมันยังมีค่ามีประโยชน์

พรหมวิหารบริบูรณ์

อย่างบางคนก็มีคุณค่าจิตใจดีจิตใจงดงาม ถึงแม้ริ้วแรงเรียกว่าริ้วแรงไม่ค่อยสู้จะดี แต่กำลังใจดีเห็นมัย เวลาบางคนเนี่ยร่างกายหรือเวลาแก่ชราลงไปเนี่ยริ้วแรงมันน้อย บางครั้งก็ต้องอาศัยผู้อื่นพยุง หรือบางครั้งก็อาศัยสิ่งอื่น อาศัยไม้เท้า อาศัยข้างฝา อาศัยราวจับอะไรต่างๆ เนี่ย อาศัยรถเข็น เข็นไปเรื่อยๆ อย่างเนี่ย เครื่องช่วยพยุงอะไรพวกเนี่ย แต่จิตใจดีงามนะ บางคนจิตใจดีมีเมตตา เรียกว่ามีเมตตา มีกรุณา มีมุทิตา มีอุเบกขา ก็คือมีปัญหาไม่มีอคตินะ อคติก็หมายถึงความลำเอียง ลำเอียงเพราะรัก ลำเอียงเพราะชัง ลำเอียงเพราะกลัว ลำเอียงเพราะหลง ไม่มี! เพราะมีปัญหาเรียกว่ามีพรหมวิหารบริบูรณ์ บางคนเป็นอย่างนั้นนะ ถึงแม้ร่างกายจะอ่อนระโหยโรยแรง หรือบางคนก็ยังไมแก่เฒ่าหรือแก่แต่ว่าทุพพลภาพ กลายเป็นคนที่พิการอย่างเนี่ย แต่ใจนะเกินร้อยเห็นมัย ใจไม่ได้พิการ หรือกายมันป่วยแต่ใจก็ได้ป่วยเลย ไม่ได้มีความป่วยไข้ มีความรักมีความเมตตา ไม่ได้คิดร้ายกับใคร ใจดี แต่บางคนนะชอบพูดว่าฉันดีกว่าคนนั้น ดีกับคนนี้ หรือบางคนก็ทวงบุญทวงคุณแต่ไม่ได้มีเมตตาณะ พฤติกรรมนะมันแสดงออกว่าเขาขาดเมตตาขาดกรุณาแล้วก็ขาดมุทิตาด้วย เห็นเพื่อนได้ตีมีความสุขหรือมีอะไรเกินหน้าเกินตาก็อึดสากันริษยากัน ไม่พลอยยินดีนะไม่ได้พลอยยินดี บางคนก็มีเป็นบางข้อแต่ยังมีอคติมันก็ไม่ถือว่าพรหมวิหารเพราะขาดอุเบกขาไป

ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก

ปัญญาเนี่ยสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ปัญญาเนี่ยจะแผ่อยู่ตลอด ในองค์กรธรรมต่างๆ จะมีปัญญาเป็นเครื่องกำกับ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่าปัญญาเป็นแสงสว่างในโลกหรือแสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี เรียกว่าให้การยกย่องปัญญาเนี่ยเป็นเครื่องนำทางและต้องเป็นปัญญาที่ถูกด้วยนะ เป็นปัญญาที่ถูก ในชั้นปฏิบัติธรรมเนี่ยเขาบอกว่าถึงขั้นที่มีความเห็นถูก สัมมาทิฐิ พระพุทธเจ้าสรรเสริญการมีสัมมาทิฐิ หรือสรรเสริญการให้ทานรักษาศีลหรือการภาวนาเนี่ย ถ้ามีความเห็นถูกมีปัญญาแบบนี้อยู่ด้วยเนี่ยอานิสสงส์จะมาก อานิสสงส์จะมากขึ้นอานิสสงส์จะไม่

ได้ด้อยลง มีแต่จะเพิ่มมีแต่จะหลุดพ้นจากวังวนของความทุกข์ที่เกิดจากความยึดถือในสิ่งที่ทำ
 ทำแล้วก็เป็นอันทำ ไม่ได้ยึดถือด้วยอคติ พอมีปัญญาแล้วมันเหมือนกับอาจจะเกิดในโคลนแต่
 ก็ไม่ได้ติดโคลนติดตม แต่บางคนเนี่ยก็ยังติดในโคลนในตม นั้นละมันต่างกันนะ จิตใจถึงแม้จะ
 อาศัยกายอันไม่งามนะ ท่านบอกว่าร่างกายเนี่ยมันปฏิภูลอันเป็นอสุภะ มันไม่งาม แต่จิตใจเนี่ย
 มันอาศัย มันงดงามบางครั้งท่านก็เปรียบเหมือนกับน้ำกับดินนะ ดินโคลนมันเป็นที่เกิดของบัว
 นะ เราเห็นดอกบัวมัย มันรองรับมันเกิดขึ้นมา มันพ้นโคลนพ้นตมมันก็บาน แต่ผู้ที่บริสุทธิ์หมด
 จดเนี่ยก็เหมือนกับอยู่เหนือดอกบัวเลย ปัญหาระดับพุทธะ พุทธเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน บาง
 คนชอบพูดว่า อู๊ย! ผู้ตื่นเบิกบานแต่ไม่ได้เข้าถึงนะ ไม่ได้เข้าถึงความเป็นพุทธะ ขาดสติก็พูดไม่ได้
 ขาดสติก็ทำอะไรได้อย่างเนี่ย เกิดขึ้นอย่างนั้นตลอด จะไปเรียกว่าพุทธะไม่ได้ ผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบาน
 รู้แล้วว่าอะไรเป็นคุณเป็นโทษ เป็นประโยชน์มิใช่ประโยชน์ รู้ว่าอะไรเป็นกุศลเป็นอกุศล รู้เท่า
 ทันจึงเว้นสิ่งที่เป็อกุศล เจริญสิ่งที่เป็อกุศล ต่างกันนะต่างกัน ผู้ที่ตื่นแล้วเนี่ยหรือผู้ที่ไกลจาก
 กิเลสแล้ว ผู้ที่ปราศจากเครื่องเสียดแทง ปราศจากเครื่องร้อยรัด ปราศจากเครื่องผูกที่เรียกว่า
 สังโยชน์แล้วจะแตกต่างไป ผู้ปราศจากอาสวะเครื่องหมักดองในขันธสันดานแล้ว แตกต่างไป
 จากคนทั่วๆ ไปที่ยังมีครบ ยังมีเครื่องผูกคือสังโยชน์เครื่องผูกมัด ยังมีอาสวะเครื่องหมักดอง
 ยังมีอยู่ครบเลยบางคน

ฝึกจิต

ฉะนั้นเมื่อมันมีอยู่มากมายอย่างเนี่ยโอกาสที่จะคิดดี พูดดี ทำดีเนี่ย มันก็ลดลงนะ
 มันลดลง แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีโอกาส มันยังมีโอกาสถ้าคนคนนั้นพยายาม เหมือนโอกาส
 ของบัวที่มันได้ดินได้น้ำหล่อเลี้ยงอยู่ มันมีทุกอย่างมันก็อาศัยตรงนั้นแหละเติบโตขึ้นมาเรื่อยๆ
 จนมันพ้นจากความเป็นโคลนเป็นตม ซึ่งอุปมาเหมือนกับกิเลสนั้นแหละ กิเลสที่เราเอาเป็น
 ฐาน เป็นฐาน (ฐานะ) ฐานะก็คือที่ตั้ง เอาเป็นฐานในการเจริญสติ สติที่จะเป็นสติปัญญาฐานได้นะ
 มันต้องมีความเห็นที่ถูกชะก่อนจึงจะสมบูรณ์ ถ้าไม่จั้นมรรคมันก็ไม่สมบูรณ์ แต่ถ้ามีสัมมาทิฐิ
 มีความเห็นถูก องค์ทั้งเจ็ดก็ตามด้วย เหมือนกำหนดแต่ละขณะ เท่าทันความจริงแต่ละขณะที่
 กำลังปรากฏ ถ้ามีความเห็นถูกก็จะเห็นตามที่เป็นจริง เมื่อเห็นตามเป็นจริงเนี่ยก็ไม่ได้เห็น
 เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นเรา เป็นเขา หรือไม่ได้เห็นเป็นโกรธเป็นโง่เป็นนี่เลย เห็นตามที่เป็น
 เป็นก็คือรูปกับนาม กายกับใจ เหตุปัจจัยที่มันอาศัยกันเกิดขึ้น ปรากฏขึ้นตามเหตุปัจจัยบังคับ

มันไม่ได้ เหมือนเราบังคับมันไม่ให้คิดนะบางครั้งจิตนะมันคิดไปในอารมณ์ต่างๆ หรือมันรู้ มันรับรู้อารมณ์ต่างๆ การที่เรารู้ได้นะมันก็ต้องมีจิต บางครั้งเราคิดว่าเราจะบังคับ ท่านใช้คำว่าฝึก จิตหรือใช้คำว่าระวังก็มี อย่าง *ทันโต เสฏโฐ มหานุสเสสุ* ในหมู่มนุษย์เนี่ยคนที่ฝึกตนเท่านั้นแหละ ประเสริฐอย่างเนี่ย อันนี้เราก็เห็นว่ามนุษย์ก็มีเยอะนะ แต่มนุษย์ที่เป็นคนเหมือนกันเนี่ยคนที่ไม่ฝึกมันก็ประเสริฐไม่ได้ หรือ *ทันตัง สุขาวะหัง* จิตที่ฝึกดีแล้วนำความสุขมาให้ ถ้าปล่อย สะเปสะปะมันก็นำความสุขเพราะจิตมันประกอบไปด้วยโมหะคือความหลง หลงรูป หลงเสียง หลงกลิ่น หลงรส หลงการสัมผัสถูกต้อง หลงไปในธรรมารมณ์ต่างๆ พอหลงแล้วเนี่ยบางครั้งผู้ที่มีประสบการณ์ก็รู้อย่าง เอ้อ! เวลาเราหลงทางก็จะรู้สึกว่า เอ้อ! เสียเวลาไป แต่บางคนพอได้สติก็ เอ้อ! กลับมาเริ่มต้นใหม่ก็มี ไม่ได้หยุดจิตไม่ได้รำคาญ มองเป็นกรณีศึกษาไปอย่างเนี่ยก็มี ถ้าไม่หลงก็รู้เนี่ยมันก็อยู่ที่คนอยู่ที่มุมมอง

ระวังจิต

การที่จะเกิดมุมมองภายในได้อย่างนั้น ก็คือสามารถนำสิ่งที่เราคิดว่ามันไม่ดีเนี่ย มันเป็นอกุศลเนี่ยมาเป็นฐาน เป็นฐานะ เป็นฐานในการเจริญสติ เอาเป็นฐานะเป็นที่ตั้ง อย่างที่เรากำหนดเวลาพอใจก็พอใจหนอ เวลาไม่พอใจก็ไม่พอใจหนออย่างเนี่ย ไม่มีเราไม่มีเขาเนี่ย มันจบลงแค่นั้น อันนี้มันเป็นคำบริกรรม แต่ถ้ารับรู้ตามสภาวะที่มีจริงเนี่ยมันไม่ได้บ่นอย่างนี้หรอก อันนี้เป็นภาษาที่สื่อให้เราว่าสิ่งที่กำลังมี ถ้าเท่าทันกับความเป็นจริงเนี่ย ก็จบที่หนอเนี่ย มันเป็นคำที่เราสื่อเพื่อให้เข้าใจ แต่ในความเป็นจริงเนี่ยมันเกิดแล้วมันก็ดับทันที เร็ว! มัวไปบ่นอยู่บางครั้งมันก็ไม่ทันหรอก ก็ได้แต่จำแล้วก็ท่องอยู่ในใจ ไม่ทันกับสิ่งที่กำลังปรากฏอยู่ ถ้าทันกับสิ่งที่กำลังปรากฏเนี่ยมันก็ได้มีเรามีเขา สังโยชน์คือเครื่องผูกเนี่ยมันก็ผูกไว้ไม่ได้ เครื่องผูกมัดใจสัตว์ผู้เกิดในสังสารวัฏเนี่ยมันมัดไม่ได้มันผูกไม่ได้ หรือเมื่อรู้ทันสภาพความเป็นจริงที่มันกำลังปรากฏก็เอาเป็นฐาน จะเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล เครื่องหมักเครื่องดองที่เรียกว่าอาสวะเนี่ยมันก็ผูกมัดใจเราไม่ได้ ใจมันก็มีอิสระนะ จากกามาสวะอย่างเนี่ยไม่หมักไม่ดอง ภาสวะอย่างเนี่ยจากความอยากมีอยากเป็น หรือจากทิฏฐิความเห็นผิด ทิฏฐาสวะมันก็ไม่หมักไม่ดอง หรือวิชชาสวะก็ไม่สามารถที่จะหมักหรือดองจิตเอาไว้ จิตมันไม่ได้จมอยู่ ไม่ได้แช่อยู่กับกามาสวะ ไม่ได้จมอยู่กับรูป ไม่ได้จมอยู่กับเสียง ไม่ได้จมอยู่กับกลิ่น ไม่ได้จมอยู่กับรส ไม่ได้จมอยู่กับการสัมผัสถูกต้องคือไม่ได้จมอยู่กับกามารมณ์ จิตมันมีอิสระ บางครั้งผู้ที่ฝึกจิตก็บอกว่า เอ้อ! หมายถึงระวัง

ผู้ใดระวางจิตผู้นั้นจะพ้นจากบ่วงของมาร *เย จิตตัง สัมมัญญะเมสสันติ โมกขันติ มาระพันธะนา* คือผู้ใดระวางจิตผู้นั้นจะพ้นจากบ่วงของมาร แล้วเราห้ามไม่ให้จิตเกิดก็ไม่ได้มันมีทั้งรูปทั้งนาม ฉะนั้นเมื่อมันเกิดมาแล้วบางครั้งมันมีอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดร่วมด้วย ส่วนใหญ่จะมันโมหะนะ โมหะเกิดร่วม ฉะนั้นเมื่อรู้แล้วก็ต้องเพียรพยายามเจริญสติเจริญปัญญากำหนด กำหนดเอามันเป็นฐานมันจะได้หมักได้ต้องเราไม่ได้ มันจะได้ไม่ผูกไม่มัดเราไว้ ก็เลสพวกนี้มันผูกมันมัดจิตเอาไว้ไม่ได้เพราะอะไร เราละวางจิต ตามระวางรักษาจิต สारวมตา สारวมหู สारวมจมูก สारวมลิ้น สारวมกาย สारวมใจ ภิกษุใดสามารถได้เนี่ยก็เป็นการดีนะ พระพุทธเจ้าก็เรียกภิกษุในความหมายท่านบอกว่าหมายถึงผู้เห็นภัยในสังสารวัฏ แล้วความหมายแคบลงก็หมายถึงภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในพระพุทธศาสนานี้ แต่ถ้าหมายถึงภิกษุที่มองเป็นธรรมะเนี่ยก็หมายถึงผู้เห็นโทษเห็นภัยในการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ คนที่เห็นโทษเห็นภัยเนี่ยก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีเพศเป็นบรรพชิตแบบนี้เท่านั้น จะเป็นแม่ชี เป็นอุบาสกอุบาสิกา หรือเป็นฆราวาสญาติโยมทั้งหลายที่เห็นโทษเห็นภัยในวัฏฏะขวนขวายประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมากขึ้นเพราะเห็นโทษของมันก็ไม่อยากจะเกิดอีกนะ ไม่อยากเวียนตายเวียนเกิด

ยึดถือในขันธห้า

เมื่อรู้อย่างนั้นเห็นอย่างนั้นเนี่ยมันต้องเกิดจากความเห็นถูกก็คือเห็นตามความเป็นจริง สัมมาทิฐิ เห็นสิ่งที่กำลังปรากฏในขณะเนี่ยเดี๋ยวเนี่ยตามที่มันเป็น แต่ส่วนใหญ่เราจะไม่เห็นอย่างนี้ เห็นเป็นสัตว์บ้าง เห็นเป็นบุคคลบ้าง เห็นเป็นเราเป็นเขาบ้าง เห็นเป็นโน่นเป็นนี่ แล้วแต่เรามีอะไรอยู่ในใจมันก็จะเห็นอย่างนั้น ไม่ได้เห็นตามที่มันเป็น ถ้าตามที่มันเป็นเนี่ยมันยังไม่ได้เป็นอะไร มันเป็นเพียงแค่เหตุปัจจัยที่มันอาศัยกันเกิดขึ้นเท่านั้นเอง เสร็จแล้วมันก็ดับไป แต่พอมีเราด้วยความไม่รู้ มีเราไปติดไปข้องอยู่ตรงนั้นมันก็เลยแปรเปลี่ยนไปตามเหตุตามปัจจัย แทนที่จะเป็นกุศลมันก็เป็นอกุศล แทนที่มันจะเกิดแล้วมันก็ดับไปตามเหตุปัจจัยของมัน แต่มันเกิดแล้วมันดับไปแล้วแต่เรายังจำ จำแล้วยังยึดถือ หรือยึดถือยังไม่พอก็ยังปรุงยังแต่งต่อไปอีก ปรุงแต่งไปแล้วเนี่ยปรุงแต่งดีก็เป็นบุญ ปรุงแต่งไม่ดีก็เป็นบาปอย่างเนี่ย มันก็เป็นอยู่อย่างเนี่ยตลอด

ยึดถือรูป

เหมือนขันธห้ามันเกิดขึ้นตลอดในแต่ละขณะ ขณะ บางครั้งก็ยึดถือในขันธห้ามันนั้นะ ยึดถือในรูปไม่ใช่แค่รูปร่างนะ รูปที่เห็นด้วย รูปที่มีเราเห็นนั้นก็ยึดถือว่าเป็นเรา เป็นของเราเนี่ย

ยึดถือเวทนา

หรือเวทนาที่เกิดขึ้นในแต่ละขณะ ไม่ว่าจะเป็สุขเวทนาความสวอยอารมณ์ที่เป็นสุข เป็นความสบาย เห็นมัยมันรู้สึกสบายเนื้อสบายตัวหรือแม้กระทั่งสบายใจ สบายอกสบายใจ มันรู้สึกผ่อนคลายอะไรพวกนี้เนี่ย มันก็รวมอยู่ในสุขเวทนา สุขเวทนาความสวอยอารมณ์ หรือทุกข์เวทนาที่เนี่ย ความไม่สบายกายความไม่สบายใจ ความอัดอั้นคับแค้น คับข้องใจ สิ่งเหล่านี้มันก็เป็นความทุกข์นะเป็นทุกข์เวทนา ทุกข์เวทนาหรือทุกข์กาย ทุกข์กายทุกข์ใจนั่นแหละที่มันเกิดขึ้นแล้วยังมีอีกนะ บางครั้งด้วยความหลงเนี่ยไม่ได้กำหนดก็ทุกข์ชมสุขเวทนา คือไม่ได้รู้สึกว่ทุกข์กายหรือทุกข์ใจ ไม่รู้ว่สุขหรือทุกข์ ฉะๆ หนึ่งๆ จะสุขก็ไม่ใช่ จะทุกข์ก็ไม่ใช่ มันเหมือนบอกไม่ได้ มันกำกวมเพราะไม่มีสติ เพราะขาดสติเนี่ยพอมันเกิดขึ้นเนี่ย พอกระทบแล้วมันมีความรู้สึกอย่างนี้ ก็ยึดถือ ท่านบอกว่าฉะๆ แต่ไม่รู้ตามความเป็นจริง ฉะๆ แต่ไม่ได้กำหนดรู้ โมหะก็เข้าเมื่อโหมะเข้าก็กลายเป็นอะไร ก็ไม่รู้ อวิชชาเกิด วิชชาไม่เกิด ก็กลายเป็นว่เวทนาเนี่ยเป็นเราแล้ว เวทนาเนี่ยเป็นเราไม่ใช่สักแต่เวทนานะ ไม่เพียงแต่เวทนาจึงเวทนานั้นเอง เวทนานั้นเองเป็นผู้สวอย เมื่อเกิดขึ้นก็ทำหน้าที่สวอยอารมณ์สุขบ้าง ทุกข์บ้าง ไม่สุขไม่ทุกข์บ้างเป็นอยู่อย่างนี้ แต่เมื่อไม่รู้ก็เลยกลายเป็นว่มีเราเสพสุข มีเราสวอยทุกข์ มีเราเสพสวอยความทุกข์ มีเราเสพสวอยความไม่สุขไม่ทุกข์ นี่เห็นมัยมันก็เกิดเรา ก็เกิดของเรา เกิดยึดถือขึ้นมา

ยึดถือสัญญา

เนี่ยอุปาทานในขันธทั้งห้าแล้วที่เนี่ยมันก็จำไว้นะ จำว่านี่สุข อารมณ์นี้เวลากระทบอีกเนี่ยจำว่ อ้อ! นี่สุข อ้อ! นี่ทุกข์ อ้อ! นี่ไม่สุขไม่ทุกข์เนี่ย ยิ่งเดินจงกรมนั่งสมาธิบางครั้งมันจำไว้ว่พอมันได้อีกมันก็รู้สึกพอใจแต่มันซับซ้อนมากเลย พอไม่ได้อีกมันก็ทุกข์ใจอีกเนี่ยเห็นมัยสัญญา มันหลอก แต่จริงๆ เนี่ยสัญญาอนิจจา สัญญามันไม่เที่ยงมันเปลี่ยนแปลงมันเกิดมันก็ดับ แต่พอมิเร้าปุ๊บนี้ก็มิเร้าเข้าไปยึดถือทันที แทนที่มันจะเป็นสัญญาอนิจจา สัญญาทุกขา สัญญานัตตา

ความจำไม่เพียงเป็นทุกข์อันตตา ทนอยู่ไม่ได้ แต่ไม่ได้เป็นไปตามเป็นจริงแล้วเป็นไปตามเราซะแล้วเพราะมีเรา เราสุขเราทุกข์ เราไม่สุขไม่ทุกข์เนี่ยเห็นมัย บางครั้งเวลากระทบเนี่ยขันธห้ามันเกิดโดยเฉพาะเวทนา บางคนเนี่ยเคยมีความสุข มีความสุข เนี่ยตัวสัญญาความทรงจำที่ว่าเคยมีเคยมีมาเคยเป็นมาแต่ตอนนี้ไม่มีไม่เป็นอย่างนั้น มันก็จำไว้ มันยึดใจ มันยึดมันถือ มันไม่สุขแล้ว

ยึดถือสังขาร

เสร็จแล้วมันก็เป็นไง มันก็ปรุงเป็นสังขาร มันก็ปรุงก็แต่งต่อไปอีก เนี่ยมันก็ปรุง ปรุงเป็นอะไร ถ้าได้ความสุขอีกมันก็ปรุงเป็นชอบ ถ้าได้ความทุกข์อีกปรุงเป็นไม่ชอบเนี่ยมีอคติได้เกลียดมันก็ได้กลัวมันก็ได้ อยากผลักไสมันก็ได้ อยากให้มันไปเร็วๆ เวลาที่มันเกิดขึ้นแต่เราไม่ได้รับรู้ตามความเป็นจริง จิตมันก็จม บางครั้งก็ถูกผูก ถูกมัดเอาไว้ ถูกตรึงเอาไว้ ตรึงเอาไว้กับอารมณ์พวกนี้ ตรึงเอาไว้กับขันธทั้งห้าเนี่ย มันเหมือนกับติดข้อง อุปาทานความยึดถือจะให้มันวางนะ มันวางยาก วางได้ยากทั้งๆ ที่ความจริงมันเกิดแล้วมันก็ดับแต่เพราะไม่รู้ก็เลยยึด ยึดถือไว้ตลอดเห็นมัยพอมันเกิดขึ้นอีกก็เอา มันเกิดการเปรียบเทียบแล้วก็ปรุง ถ้ามีเราเมื่อไหร่มันก็จะมีเด่น มีด้อย ความเป็นเรานะมันเด่นเดี่ยวเด่นเดี่ยวดัง เดี่ยวก็ดีเดี่ยวก็ด้อยลงเรื่อยๆ อย่างเนี่ย มันจะเป็นอย่างนี้ตลอดแล้วมันก็ปรุงไปเป็นชอบเป็นชัง ปรุงไปเป็นชอบ ชอบก็อะไร โลภะ โลภะกิเลส ไม่ชอบเป็นอะไร เป็นโทสะ ไม่กำหนดเป็นอะไร เป็นโมหะ เป็นความหลง ถ้ากำหนดรู้ตามความเป็นจริงก็เป็นอะไรเป็นอโมหะ เป็นอะไรเป็นวิชาเป็นความรู้ ไม่ใช่ขอวิชาคือความไม่รู้ นี่แหละมันแตกต่างกันนะ มันต่างกันนะ ถึงบอกว่าคนที่ฝึกตนเท่านั้นจะมีความแตกต่างความประเสริฐ ถ้าคนที่ไม่ได้ฝึกตนเลยก็ไม่ได้ต่างอะไร โลกโกรธหลงมีเหมือนๆ กัน แต่คนที่ฝึกตนถึงแม้ฝึกตนยังไม่ถึงที่สุดก็ยังระงับได้ยับยั้งได้ ถ้าเป็นโบราณก็อาจจะบอกว่า เออ! ยังรู้สึกนับหนึ่งถึงสิบได้ พอสิบหนึ่งถึงสิบนะมันก็ลืม ความโกรธมันดับไปแล้วละเพราะไปใส่ใจที่การนับ แต่ความมีเหตุมีผลมันเกิดขึ้นแล้ว บางครั้งมันก็ไม่โกรธไม่ได้ตอบอย่างเนี่ย เขาเป่ียงเบน วิธีแก้ทุกข์ด้วยการเปลี่ยนอารมณ์เปลี่ยนความรู้สึกไป แต่เราห้ามไม่ให้โกรธไม่ได้มันโกรธไปแล้ว แต่พอรู้สึกเปลี่ยนไปสนใจอย่างอื่นอย่างนี้ก็พอได้ แต่ถ้ารู้เท่าทันว่า เอ๊! จริงๆ ไม่มีเราโกรธนะ มันกระทบแล้วมันมีกุศลเป็นปัจจัยมันก็เลยทำให้เกิดความไม่พอใจ เหมือนที่ท่านสอนว่า ไม่พอใจหนอ ไม่พอใจหนอ ก็ให้มันจบลงที่หนอเท่านั้นละนะ แต่ถ้ามันเลยหนอไปเนี่ยมันมีเรามีเขา มีโน่นมีนี่ไม่จบ เติลิตเปิดเปิงไป ขึ้นมิงขึ้นกุ ลำเลิกบุญคุณเอาไปเอามาทะเลาะเบาะแว้ง เห็นมัยมันไปเรื่อย ถึง

แม้เรานั่งกรรมฐานเวลามันเกิดความรู้สึกแบบนี้สัญญาเก่าๆ มันขึ้นมา จำคนที่เราเกลียด จำคนที่เคยทำกับเราเนี่ยมันก็เอามาปรุงในห้องกรรมฐาน มันก็โกรธขึ้นมา พยาบาทขึ้นมา อาฆาตขึ้นมา บางครั้งก็แข่งในห้องกรรมฐานนั้นแหละบางคน คนๆ นี้ทำไม้มันยังอยู่ แข่งมันทุกวันมันก็ยังอายุยืนอย่างนี้เป็นต้นบางคน

ใส่ใจ แยกกาย

เหมือนที่บอกว่าเหมือนต้นไม้จะให้คนไปดามันทุกวันทุกวัน แข่งมันทุกวันทุกวัน มันก็งามพอๆ กับต้นที่ขมมัน แต่ไฉนที่คนไม่ต้องพูดอะไรเลย ก็รดน้ำธรรมดาไม่ค่อยใส่ใจเป็นพิเศษ มันก็ไม่ได้เจริญเติบโตที่พิเศษกว่าอย่างเนี่ย นั่นแหละเหมือนกับคนที่ทำอาหารถ้าใส่ใจเป็นพิเศษ บางครั้งอาหารเขาเรียกว่าปรุงด้วยใจอย่างเนี่ยมันก็ใส่ใจไปด้วย เวลาที่ปรุงบางครั้งก็เครื่องปรุงเครื่องเทศทุกอย่างครบแต่ไม่ได้ใส่ใจ ไม่ได้ใส่นามธรรมไปด้วย เสน่ห์ปลายจวักใส่ใจในการทำ มันก็จะปรุงออกมาเป็นรสชาติ หรือบางครั้งทำด้วยความโกรธก็จะออกมาอีกรสชาติหนึ่ง ผิดเลยที่เนี่ย ถ้าโลกก็จะออกมาเค็มๆ ไปเลย ส่วนใหญ่จะเป็นรสจัดถ้าพวกที่โกรธ ถ้าพวกที่โลภมาก เนี่ยก็จะเป็นรสหวานๆ ออกมาหวานๆ นะ ส่วนพวกที่เป็นโมหะเนี่ยไม่รู้เรื่องเลยได้ทุกรสอย่างเนี่ยเป็นต้นนะ ผสมปนเป อันนี้แหละเขาถึงบอกว่าบางครั้งมันขาดการใส่ใจ ขาดความแยกกาย ในทุกๆ เรื่อง บางครั้งทำงานเหมือนกัน แต่บางคนทำงานนะแต่ไม่รอบคอบไม่ได้ใส่ใจ ไม่ได้เอาใจทำงานด้วยเป็นต้น บางคนก็บอกมันก็เลยไม่ได้ตั้งใจ มันก็จะมีเราเข้าไปเกี่ยวข้อง เมื่อมีเราเข้าไปเกี่ยวข้องมันก็มีอคติ ชอบก็ทำไม่ชอบก็ไม่ทำ กลัวก็ทำอย่างเนี่ย หรือหลงไม่รู้เลยว่าตัวเองทำอะไร ไม่มีจุดมุ่งหมาย ไม่มีเป้าหมาย ไม่มีความชัดเจนในสิ่งที่ทำ เหมือนคนที่กำหนดนะไม่มีทิศทางไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดสะเปะสะปะ ถ้าเป็นหลวงพ่อกัณฑ์ทันตะอาสภะฯ ท่านบอกว่ามันเก่าไม่ถูกที่ค้น ท่านบอกค้นที่หนึ่งไปเกาอีกที่หนึ่งมันเลยไม่หาย หรือถ้าเป็นแผลแผลมันอยู่อีกที่หนึ่ง มันอยู่ที่เท้าเรียกว่าเอาพลาสติกปิดแผลไปปิดหน้าผากนี้มันไม่หายท่านบอก นั่นแหละมันต้องตรงตามที่มีจริง ถ้าเมื่อไหร่ไม่ตรงตามที่มีจริงหรือเป็นจริงเนี่ยมันก็มีเรามีเขาเกิดขึ้น ก็เลสเครื่องผูกเรียกว่าสังโยชน์เนี่ยมันก็ผูกก็มัดไปเรื่อยๆ หรือจิตมันก็จมก็แช่ ถูกหมักถูกต้องไปด้วยกามบ้าง ด้วยความอยากมีอยากเป็นบ้าง ด้วยความเห็นผิดบ้าง ด้วยความไม่รู้บ้างอย่างนี้ เนี่ยมันก็เป็นอาสวะไปนี้แหละ

อุปาทานว่ามีเรา

หรือถ้ามองให้เข้าใจก็คือมีอุปาทานในสิ่งที่เห็นนะว่ามีเรานะมันก็เป็นอุปาทาน รูปที่เห็นก็มีเราเห็น เสียงที่ได้ยินก็มีเราได้ยิน จมูกบางคนบอกจมูกได้กลิ่น กลิ่นก็มีเราได้กลิ่น ลิ้นที่ลิ้มรสเนี่ยก็กลายเป็นว่า เอ้อ! มีเราลิ้มรส ภายที่ถูกโภจภูตูปารมณฺ์กระทบแล้วตัวกายวิญญาณจิตเนี่ยมันเป็นผู้รู้เนี่ยเราก็ก้าวใจว่าเรารู้ เรารู้สัมผัสถูกต้อง หรือแม้ธรรมารมณฺ์ที่เกิดขึ้นกับใจเนี่ยพอใจไม่พอใจก็ตาม กุศล อกุศล ก็มีเรา เนี่ยเห็นมัยจริง ๆ เนี่ยกุศลก็คือกุศล อกุศลก็คืออกุศล มันเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัยเรารู้ว่า อ้อ! ดี อันนี้ดี กุศลดี อกุศลนะไม่ดี มันเกิดตามเหตุปัจจัย มันยังไม่ได้ไปทำอะไร มันเกิดแล้วมันก็ดับ เหมือนเรารู้ว่านี่โคลนถ้าเราไม่ได้เอาไปป้ายใครเขามันก็เพียงเป็นโคลนอยู่ อ้อ! นี่น้ำมันก็ยังเป็นน้ำอยู่ น้ำโคลน ถ้าเราปลูกบัวนะ ในโคลนในตมมันมีปุ๋ยมีอะไรของมันอยู่แล้ว มันก็เจริญเติบโตขึ้นมา ถึงบอกว่าเอาเป็นฐาน เป็นฐานในการฝึกในการเจริญสติปัญญาให้เกิดขึ้น พอมันปรุงมันแต่งแล้วมันก็ไปเรื่อย ทีนี้ถ้ามันไม่ปรุงไม่แต่งก็จบจบที่ไหนก็จบแค่นั้นเนี่ย บางคนบอกถ้าสายหนอนเนี่ยก็จบที่หนอ ะตะสังสารัง ตาเรติวะโต ธรรมชาติใดที่ยังสรรพสัตว์ให้ข้ามเสียซึ่งวิญญูทกฺขั ธรรมชาตินั้นชื่อว่าหนอ ในบทวิเคราะห์ศัพท์ คำว่าหนอคือพ้น พ้นจากบัญญัติเพราะเห็นปรมาตฺถ์ เห็นตามความเป็นจริงก็ไม่มีเรามีเขา ก็เลสอาสวะก็ตาม สังโยชน์ก็ตาม เครื่องหมักเครื่องดอง เครื่องจองจำเครื่องผูกมัดเนี่ยก็ไม่สามารถจะมัดจิตเราได้ จิตที่เกิดขึ้นในขณะนั้นมันก็ไม่สามารถที่จะเกิดร่วมได้อีกเพราะมีศรัทธา วิริยะ สติ สมานะ ปัญญา เกิดร่วมแล้ว เมื่อมีสิ่งนี้ถ้าเห็นสิ่งที่เป็นอย่างอกุศลมันก็ความละอาย หิริ โอตตัปปะ ความสะดุ้งกลัวมันก็เกิดขึ้นมา ธรรมะคุ้มครองซะแล้ว คุ้มครองโลกคือคุ้มครองจิตใจเอาไว้ซะแล้ว มันไม่มีอะไรจะไปเจาะมันได้ คุ้มครองรักษานะ ธรรมะเป็นโลกบาลหรือที่เราบอกว่า อู๊ย! เทวดารักษาในเทวตาธรรม คนไหนมี หิริ โอตตัปปะ นั้นแหละคนนั้นละเทวดา มีความละอาย ชั่วกลัวบาป เป็นคุณธรรมของเทวดา ที่เราบอกว่าให้เทวดาคู้มครอง เทวดารักษาเนี่ยก็คือให้ หิริ โอตตัปปะ มีในจิตใจ อกุศลมันก็ไม่เข้าหอรอก จะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังแต่ถ้าไม่มีความละอาย ชั่วเกรงกลัวต่อบาปนะ ทำได้หมด เราก็จะเห็นว่ากลไกของมันเนี่ยก็เป็นไปตามกลไกของกุศลของอกุศล ของเหตุปัจจัยทั้งนั้น ไม่ได้เกิดจากเรา

ยึดถือวิญญาณ

ที่นี้ฉันให้อีกอย่างหนึ่งก็คือ วิญญาณ บางคนก็คิดว่าวิญญาณล่องลอยหาที่เกิด หาที่สิงสถิตอยู่ทั่วไป จริงๆ นะวิญญาณในที่นี้หมายถึงความรู้ หรือความรู้แจ้ง วิญญาณจะเกิดได้ ไม่ใช่ตานะ ตานี้ก็อาจจะเป็นที่เกิดได้แต่ต้องมีรูปมากระทบอย่างเนี่ย มีรูป มีรูปารมณ์ มีสี มีแสงสว่าง มีมนสิการด้วย แล้วก็จักขุวิญญาณ ตัวจักขุวิญญาณนั้นแหละเป็นผู้เห็นนะไม่ใช่เราเห็น ในทำนองเดียวกันโสตะกับสัททารมณ์เนี่ยก็เหมือนกัน แล้วก็อาศัยคลื่นต่อคลื่น มหาภูตรูปกับมหาภูตรูป เสียงมันเดินทางกระทบมันก็ทำให้เกิดเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าโสตวิญญาณ ฉะนั้นไม่ใช่เราเป็นผู้ได้ยินแต่โสตวิญญาณต่างหากเป็นผู้ทำหน้าที่ได้ยิน หรือไม่ใช่จมูกได้กลิ่น ไม่ใช่เราได้กลิ่นนะ ตัวมานวิญญาณกับตัวกลิ่นพวกคันธารมณ์พวกเนี่ย แล้วเวลามันกระทบกันเนี่ยมันก็เกิดตัวที่เรียกว่าขานวิญญาณ เนี่ยวิญญาณทำหน้าที่รับรู้กลิ่นเท่านั้น ไม่ได้มีทำหน้าที่ปรุงแต่งกลิ่นว่ากลิ่นหอมกลิ่นเหม็น อันนั้นเป็นเรื่องของสัญญาที่จำไว้สะสมมาปรุงแต่งว่าชอบว่าไม่ชอบ มันเป็นเรื่องของสังขารไปอีกเนี่ยเห็นมัย ชันธ์ห้ามมันทำงานตลอด ถ้าเราติดข้องอยู่กับขันธใดขันธหนึ่งเนี่ยมันก็เป็นทุกข์ ถ้าติดข้องอยู่กับขันธใดขันธหนึ่งมันก็ถูกหมัก ถูกดอง หรือถูกมัดเอาไว้ทำให้จิตเนี่ยขาดอิสรภาพนะขาดอิสระ มันก็ไม่ผ่อนคลายแล้วมันก็หยุด เหมือนดอกบัวแห้งมันก็หยุดการเจริญเติบโต ถ้ามันไม่ได้มีอะไรไปติดข้องมันก็โตมาจนพองน้ำ แล้วก็บานทันทีเหมือนกันพอได้รับแสงอาทิตย์นั้นนะ เราจะเห็นว่าอย่าไปเข้าใจวิญญาณผิดๆ นะ วิญญาณก็หมายถึงตัวนามธรรมที่มันต้องอาศัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบ กระทบกัน แล้วมันจึงสามารถเกิดได้ เกิดมาเพื่อทำหน้าที่รู้ารมณ์ หรือรับอารมณ์ทางตา ทางหู ทางจมูก ที่เราชอบพูดกันนะ เรารู้ หรือว่าที่นี้ลิ้นมันก็มีชีวหาวิญญาณสำหรับรับรส ก็ต้องอาศัยชีวหาปสาทที่อยู่ในลิ้นเรานั้นแหละ มันเกิดตรงนั้นแหละมากระทบกับรส มันกินรสเปรี้ยว รสหวานมันก็แค่รู้รส หรือกายก็จะเห็นว่ามีเส้นเลือดเล็กๆ ปลายประสาทเต็มไปด้วยหนวด หล่อเลี้ยงด้วยเลือด เวลาสัมผัสปุ๊บรู้ว่าเย็นร้อนอ่อนแข็งตึงหย่อนหมด ละเอียดหยาบพวกเนี่ย เห็นมัย สัญญามันก็จำไว้นะ จำไว้เวลากระทบ แต่ว่าตัวกายวิญญาณมันเป็นตัวผู้ทำหน้าที่รู้การกระทบสัมผัส รู้ผัสสะ หรือใจเราเนี่ยมันก็มีตัวรับรู้ มีตัวอาศัย ซึ่งบางครั้งท่านก็บอกทथยัตถุหรือบางคนก็บอกสมอง ใช้สมอง สมองมันก็มีชีกซ้ายชีกขวาสมองส่วนหน้ามันควบคุมการเคลื่อนไหวทุกอย่าง มันมาจากจิตนะ เขาเรียกว่ามาจากเจตนา เจตนาจะเห็น เจตนาจะได้กลิ่นลิ้มรสนะ โอ้! มันมีองค์ประกอบของมัน มันต้องเกิดร่วมกับจิตมันก็จะทำหน้าที่รู้ เจตนาพวกนี้มันยังไม่ได้

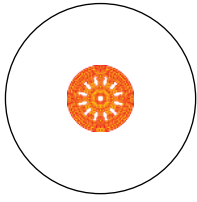
เป็นบุญหรือเป็นบาปนะ วิญญาณมันก็ไม่ได้เป็นบุญเป็นบาปเพราะมันเกิดตามเหตุปัจจัย ตามหน้าที่ของมัน เมื่อเราไปยึดไปถือเนี่ยแล้วก็สำคัญว่ามีเรา นี่แหละมันก็จะต่อเนื่องกันไป ปกติมันเกิดแล้วก็จะจบลงของมันนะ มันจบลงแค่นั้น มันแค่เห็นหนอได้ยินหนอ จบหมด ดีใจหนอเนี่ยแค่นี้ รับรู้ ฉะนั้นขั้นธำหะมันเกิดทุกๆ ขณะนะ เกิดขึ้นทุกๆ ขณะ มันสืบเนื่อง ฉะนั้นจิตผู้รู้หรือวิญญาณไม่ได้ล่องลอย เกิดแล้วก็ดับ ส่วนที่เราชอบพูดกันว่า เอ๊ย! วิญญาณที่ไปเกิดนะมันก็เขาเรียกว่าปฏิสนธิวิญญาณหรือปฏิสนธิจิต เวลาเราจะตายก็มีจุดจิตที่ทำหน้าที่ให้เคลื่อนจากภพนี้ภูมินี้ แล้วก็ปฏิสนธิจิตมันก็จะทำหน้าที่สืบต่อเอาไว้ เกิดเป็นเด็กน้อยก็ยังไม่ได้เป็นเด็กน้อยเลยนะ แต่ถ้าเกิดเป็นเทวดาเป็นสัตว์นรกก็น่าจะปฏิสนธิแล้วอุบัติขึ้นเดี๋ยวนั้น แต่ถ้าเกิดเป็นมนุษย์เนี่ยอาจจะไปปฏิสนธิในครรภ์หรือในหลอดแก้ว ก็ต้องอาศัยระยะเวลา จึงจะเติบโต จึงจะมองเห็นว่า อ้อ! เนี่ยเป็นเพศชายเพศหญิง มีอวัยวะต่างๆ เกิดขึ้นสำหรับรับรู้ มันเป็นผลมันเป็นวิบาก จากสิ่งที่เราทำก็คือกรรมนั้นแหละแต่งไว้ กรรมที่เราทำด้วย ถ้าเป็นเรื่องของร่างกายก็เรื่องของพันธุกรรม กรรมที่เราองไม่เห็นที่พูดทำ ที่เป็นบุญเป็นบาปในแต่ละขณะมันจะประมวลผลก่อนตอนใกล้ตาย มันมีการส่งต่อกัน พอดับปุ๊บมันเหมือนไฟที่มันดับ ต้นมะม่วงที่มันยังเป็นต้นมะม่วงอยู่ ลูกมันหล่น มันเกิดมันก็คนละต้นกัน แต่มันก็อาจจะได้จากต้นของมัน มันไม่ได้ปราศจากนะ เหมือนเราได้จากพ่อจากแม่

ร่างกาย แรงใจ

แต่บุญบาปสิ่งที่เราจะทำเอาเองนะมันมีอีก นั่นมันเป็นเรื่องของร่างกาย แต่เรื่องของจิตใจเนี่ยเห็นมัยลูกแฝดแต่จิตใจไม่เหมือนกันก็ มี แต่เรื่องทางกายภาพนะอาจจะใกล้เคียงกัน แต่เรื่องของจิตใจต่างกัน หรือบางครั้งถ้ายังมีการอบรมที่แตกต่างกันมันก็ต่างกันไป เหมือนลูกนกแขกเต้าพออยู่กับบัณฑิตอย่างนี้ อยู่อาศรมของฤาษีก็เป็นนกที่ดี แต่พอนกอีกตัวหนึ่งเนี่ย อ้าว! ไปอยู่กับพวกโจรก็กลายเป็นโจรไป เห็นมัยทุกสิ่งทุกอย่างเนี่ยมันมีเหตุปัจจัย ไม่ใช่เกิดขึ้นมาลอยๆ ถ้ารู้เข้าใจมันก็จะนำไปเพื่อการขัดเกลานะ เป็นการขัดเกลา หรือการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเนี่ยเราก็ไม่ได้ทำเอา ทำเพื่อการขัดเกลา ที่ยกตัวอย่างเรื่องเรียวแรงนะ แรงกายแรงใจ กำลังกายกำลังใจ บางครั้งกำลังกายมีเยอะแต่กำลังใจมีน้อย บางครั้งกำลังใจมีเยอะมันก็ช่วยพยุงไม่ให้เราเสื่อมทรุดไป เห็นมัยบางคนเป็นโรคภัยไข้เจ็บเป็นบางอย่าง โรคภัยแรง แต่พอใจดีเนี่ย เอ้อ! ยังสามารถอยู่ได้อีกหลายปีเลย ไม่ได้ท้อ เอมันเป็นฐานในการคิดดีพูดดีทำดีแล้ว

ก็ภาวนาต่อไป บางครั้งก็เลยมันสามารถเปลี่ยนอะไรที่มันเปลี่ยนได้ยากอยู่เหมือนกัน บางคนพอรู้ว่าตัวเองป่วยก็กำลังกายหมดแล้ว กำลังใจหมดไปอีก ไปเร็ว พอบอกว่าอยู่ได้ไม่เกินหกเดือน ไปก่อนเลย แต่บางคนหมอเขาบอกว่าอยู่ได้ไม่เกินหกเดือน อยู่มาเป็นสองปี บางคนอยู่มาเป็นสิบปีอย่างเนี่ย เออ! มันก็เป็นเรื่องอัศจรรย์ แต่ไปตรวจที่โรมันก็ยังอยู่นะ มันก็ยังอยู่แต่มันไม่ลามอย่างเนี่ยเป็นต้นนะ มันก็อยู่ อยู่กับโรคเพราะร่างกายของคนเรามันเป็นรังแห่งโรค นั่นละ ก็พยายามนะพยายามฝึกไป วันนี้เป็นวันแรงงานก็เลยพูดร่างกายแรงใจไปด้วย แล้วก็กำหนดแรงปฏิบัติ กำลังเรียกว่าศรัทธาพละ วิริยะพละ มีศรัทธาเป็นกำลัง มีวิริยะเป็นกำลัง มีสติความระลึกรู้เนี่ย ความระลึกได้เนี่ยเป็นกำลัง มีสมาธิความตั้งมั่นของจิตเป็นกำลัง แล้วก็ มีปัญญาเป็นกำลัง พูดสั้นๆ ก็มีธรรมะนั้นแหละเป็นกำลัง แล้วมันก็จะไม่ได้ไปอยู่ที่แค่ร่างกายหรือใจ แต่ทุกอย่างเป็นธรรมะ ขอให้ธรรมะก็จะขับเคลื่อนไปสู่ความไม่ทุกข์เพราะความยึดถือต่อไปนั่งกรรมฐานต่อ

นานาสาระจากพระอภิธรรมปิฎก

วงศ์พรรณ.โอ

ปฏฐานในชีวิตประจำวัน ตอน ๒

จากหนังสือ ปฏฐานในชีวิตประจำวัน โดย พระอาจารย์นันทสิริ ธัมมาจริยะ ปาฬิปารคุ เขียน
 จำรูญ ธรรมดา ธัมมาจริยะ, B.Ed.
 หัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการ อภิธรรมโชติกิจะวิทยาลัย แบล

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านที่เคารพ ฉบับที่แล้วได้นำเสนอเรื่องของปฏิฐานในชีวิตประจำวัน หรือปัจจัย ๒๔ เป็นตอนแรกตั้งแต่ปัจจัยแรกคือ เหตุปัจจัย อารัมมณปัจจัย อธิปัตติปัจจัย อนันตรปัจจัย สมันตรปัจจัย สหชาติปัจจัย อัญญมัญญปัจจัย นิสสยปัจจัย รวม ๘ ปัจจัยแล้วนะคะ ต่อไปก็จะขอเสนอในตอนนี้อีก ๘ ปัจจัยนะคะ ติดตามกันได้เลยคะ

๙

อุปนิสสยปัจจัย ธรรมอันเป็นที่พึ่งหลัก

ปัจจัยธรรม หมายถึง ทั้งสิ่งมีชีวิต เช่น มารดา บิดา ครู อาจารย์ เป็นต้น และสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ต้นไม้ ภูเขา หิน ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น

ปัจจัยปันนธรรม ได้แก่ ความเจริญ ความสำเร็จ ความพินาศ ความล้มเหลวทั้งหลาย ทั้งปวง

ขึ้นชื่อว่ามนุษย์ชาตินั้น โดยส่วนใหญ่แล้ว ไม่ชอบพึ่งพาตนเองแต่ชอบพึ่งสิ่งอื่นมากกว่า เช่น ชอบพึ่งพาสิ่งไม่มีชีวิต มีต้นไม้ ภูเขา เป็นต้น หรือไม่ก็ชอบพึ่งพาผู้อื่นมีมารดา บิดา เป็นต้น ซึ่งหากพึ่งพาโดยถูกต้อง พวกเขาก็จะพบกับความเจริญรุ่งเรือง แต่ตรงกันข้าม หากพึ่งพาโดยผิดทาง ก็จะมีแต่เสื่อม ความวิบัติ หรือความพ่ายแพ้ ก็แล การที่มนุษย์ได้ประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวเพราะการอาศัยผู้อื่นหรือสิ่งอื่นนั้น พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า “การได้ความอุปการะจากอุปนิสสยปัจจัย” หรือ “การได้หลักที่พึ่งพิง” หรือ “การได้สิ่งอื่นเป็นที่พึ่งพิงหลัก”

ธรรมดาว่า เมื่อฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล ธัญญาพืชทั้งหลายรวมถึงพืชชาตินานาพันธุ์ ย่อมเจริญงอกงามเติบโตออกดอกผลให้ผู้คนได้ใช้สอยเสวยสุข นี่เป็นลักษณะของอุปนิสสยปัจจัย เช่นกัน

นักวิทยาศาสตร์ นักประดิษฐ์ เป็นบุคคลผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมของใช้อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติทั้งผอง ทำให้ชาวโลกได้รับความสะดวกสบาย ในขณะเดียวกัน สิ่งของแปลกใหม่เหล่านั้นก็กลายเป็นดาบสองคม คือ ให้ทั้งความสบายและความทุกข์ยาก ลำบากซึ่งข้ออุปมานี้แสดงให้เห็นว่ามีทั้งอุปนิสสยปัจจัย ฝ่ายดี และอุปนิสสยปัจจัยฝ่ายชั่ว จึงควรที่ท่านทั้งหลายจงใช้ปัญญาพิจารณาแยกแยะให้ออก แล้วเลือกบริโภค ใช้สอย เสพ แต่เฉพาะอุปนิสสยปัจจัยที่ดีมีคุณประโยชน์ในขณะเดียวกันก็ให้พยายามหลีกเลี่ยงจนอุปนิสสยปัจจัยที่ให้โทษ ตัวอย่างเช่น ด้วยอำนาจของความโลภ ทำให้มนุษย์ใช้สอยอุปนิสสยปัจจัยใน

ทางที่ผิด โดยการตัดไม้ทำลายป่า ระเบิดภูเขา สัมปทานขุดหน้าดิน ฯลฯ ในที่สุด ก็ทำให้โลกหมดทรัพยากร เกิดความไม่สมดุล ทั้งทางกายภาพและชีวภาพ ส่งผลให้เกิดความแปรปรวนระหว่างธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนเกิดเภทภัยใหญ่ไปทั่วโลก เช่น เกิดภัยสึนามิ น้ำแข็งขั้วโลกละลาย เป็นต้น นี่แหละคือผลของการใช้สอยอุปนิสัยปัจจัยในทางที่ผิด ที่ส่งผลกระทบเป็นมหันตภัยต่อโอกาสโลกในอนาคตอย่างร้ายแรง

แม้ในทางที่เกี่ยวกับอุปนิสัยปัจจัยที่มีจิตวิญญาณ เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ก็เช่นเดียวกัน คือ ในยุคสมัยนี้ น้อยนักที่จะมีบุตรธิดา ลูกศิษย์ ก็เช่นเดียวกัน คือ ในยุคสมัยนี้ น้อยนักที่จะมีบุตรธิดา ลูกศิษย์ ผู้ให้ความสนใจในการทำวัตรปฏิบัติต่ออุปนิสัยปัจจัยของตนส่วนใหญ่แล้วขาดการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อมารดาบิดา ครูอาจารย์ เป็นต้น จึงทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีแต่ความเดือดเนื้อร้อนใจ มีชีวิตอยู่อย่างสับสน ไร้ความสงบสุข

อนึ่ง ในบรรดาปัจจัยทั้ง ๒๔ นั้น พึงทราบว่า อุปนิสัยปัจจัยนี้มีขอบเขตกว้างกว่าปัจจัยอื่น ๆ นั้นหมายความว่า เป็นการรวมสรรพสิ่งในสากลโลกทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตลงในความเป็นอุปนิสัยปัจจัยนี้ทั้งสิ้น สรุปว่า ไม่มีอะไรที่ปราศจากอุปนิสัยปัจจัยนี้ไปได้เลย

ขอให้ท่านทั้งหลายจงพิจารณาใช้สอยอุปนิสัยปัจจัยให้ถูกต้อง และจงช่วยกันทำนุบำรุงรักษาภาวะแวดล้อม อย่าได้พากันทำลาย จงให้เกียรติและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเถิด

...ขึ้นชื่อว่ามนุษย์ชาตินั้น โดยส่วนใหญ่แล้ว ไม่ชอบฟังพาดนเอง แต่ชอบฟังสิ่งอื่นมากกว่า ซึ่งหากฟังพาดนถูกทาง พวกเขา ก็จะพบกับความเจริญรุ่งเรือง แต่ตรงกันข้าม หากฟังพาดนผิดทาง ก็จะพบกับเสื่อม ความวิบัติ หรือความพ่ายแพ้ ก็แล การที่มนุษย์ได้ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวเพราะการอาศัยผู้อื่นหรือสิ่งอื่นนั้น พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า “การได้ความอุปการะจากอุปนิสัยปัจจัย” หรือ “การได้หลักที่พึ่งพิง” หรือ “การได้สิ่งอื่นเป็นที่พึ่งพิงหลัก”...

บุรุษชาติปัจฉิม

ธรรมเป็นอุปการะในฐานะผู้เกิดมาก่อน

ปัจจัยธรรม ได้แก่ วัตถุรูป ๖ ประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น กาย และหทัยวัตถุ (หัวใจ) และอารมณ์ ๖ ประการ ประกอบด้วย รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และอัมมารมณ (ความคิด)

ปัจจัยป็นธรรม ได้แก่ วิญญาณ ๖ ประกอบด้วย จักขุวิญญาณ (ผู้เห็น) โสทวิญาณ (ผู้ได้ยิน) ฆานะวิญญาณ (ผู้ได้กลิ่น) ชิวหาวิญญาณ (ผู้รู้รส) กายวิญญาณ (ผู้รู้สัมผัส) และมโนวิญญาณ (ผู้รู้สึนึกคิด)

ธรรมดา ว่ามนุษย์นั้น เห็นสิ่งต่าง ๆ (รูปารมณ) ด้วยตา (จักขุวิญญาณจิต) ได้ยินเสียง (สัทธารมณ) ด้วยหู (โสทวิญาณจิต) รู้กลิ่น (คันธารมณ) ด้วยจมูก (ฆานะวิญญาณจิต) รู้รส (รสธารมณ) ด้วยลิ้น (ชิวหาวิญญาณจิต) รู้สัมผัส (โผฏฐัพพารมณ) ด้วยกาย (กายวิญญาณจิต) รู้ความนึกคิด (อัมมารมณ) ด้วยมโน (มโนวิญญาณจิต)

คำว่า “ตา” หมายถึง จิตที่เกิดขึ้นโดยอาศัยวัตถุรูปกล่าวคือ จักขุ แม้ในกรณีของ หู จมูก เป็นต้น ก็พึงทราบโดยอาศัยแนวเดียวกันนี้

ก็ ตา เป็นต้นเหล่านั้น บางครั้ง เรียกว่า จิตเห็น จิตได้ยิน จิตดม จิตกิน จิตกระทบ จิตคิด

จิตเหล่านี้ ย่อมเกิดขึ้นโดยอาศัยวัตถุรูปที่เกี่ยวข้องกับตนกับอารมณ์ที่มาปรากฏ ก็วัตถุรูปที่เกี่ยวข้องกับตนกับอารมณ์ที่มาปรากฏ ก็วัตถุรูปและอารมณ์เหล่านั้นจะต้องเป็นสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นก่อนจิตเท่านั้น จึงจะมีศักยภาพในการทำอุปการะโดยการเป็นที่ตั้งและที่ยึดเหนี่ยวของ จิตวิญญาณได้ กรณีการเกิดก่อนแล้วบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อจิตวิญญาณผู้เกิดภายหลังนี้แล พระพุทธองค์ท่านทรงเรียกว่า “การทำประโยชน์ในฐานะผู้เกิดก่อน” (บุรุษชาติปัจฉิม)

คนทั้งหลายไม่เข้าใจถึงกระบวนการทำงานระหว่างอารมณ์ที่เป็นฝ่ายปัจจัย (เหตุ) กล่าวคือ วัตถุรูปกับอารมณ์ กับธรรมที่เป็นฝ่ายปัจจัยป็น (ผล) กล่าวคือจิตใจ คือไม่เข้าใจถึงความจริงว่า เมื่อเสร็จจรุระแล้ว ธรรมเหล่านั้นก็จะดับไปโดยธรรมชาติ จึงได้พากันหลงผิด ยึดมั่นถือมั่นว่า “นั่นเป็นเราเป็นเขา นั่นเป็นของเราเป็นของเขา” แต่หารู้ไม่ว่า “นั่นเป็นเพียงปรากฏการณ์แห่งสภาวะธรรม”

ในยุคโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบันนี้ วิทยาการทางวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าไปมาก ยากที่มนุษย์ธรรมดาจะไล่ตามทัน วิทยาศาสตร์นำสิ่งแปลกใหม่มาให้โลกมากมายนับไม่ถ้วน จึง

ทำให้โลกนี้คลาคล่ำไปด้วยขยะอารมณ์ คนที่วิ่งไล่ไปตามอารมณ์เหล่านี้มีเกือบทั้งโลกพวกเขา
ย่อมกระหึ่มยั้มย่องอยากลองของใหม่ไปเรื่อย ๆ (ถดยงติ นว นว นิสัยมนุษย์ปรารถนาอยาก
ได้ของใหม่ ๆ อยู่ร่ำไป) ยิ่งวิ่งไล่ตามก็ยิ่งทุกข์ เพราะไม่มีทางที่จะตามอารมณ์ใหม่ ๆ เหล่านั้น
ให้ทัน

บางคนสัปดนมาก เลเยเจของดีที่สังคมรังเกียจ นั่นก็คือ AIDS (อ่านว่า เอ-ไอ-ดี-เอส
ก็ได้ หรือ “เอดส์” ก็ได้) นี่คือโรคอันตรายสุด ๆ ที่กำลังคุกคามโลกอยู่ในตอนนี้ นี่ก็เป็นผลที่ใช้
สอยปุระชาติปัจจัยในทางที่ผิด ซึ่งมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของมวลมนุษยโดยตรง

จะอย่างไรก็ตาม สำหรับสัตว์บุรุษแล้ว ย่อมจะไม่วิ่งไล่ตามอารมณ์บ้า ๆ บอ ๆ เหล่านั้น
อย่างเด็ดขาด ขึ้นชื่อว่าบัณฑิต ย่อมเอาจิตของตนอยู่ บัณฑิตย่อมไม่ปล่อยจิตใจให้ไหลไปตาม
กระแสแห่งอารมณ์ที่หลากหลาย สายตาของผู้มีปัญญานั้นแตกต่างจากอันธพาลปุชฌาย์อย่าง
มาก แม้แต่ใบไม้ร่วงยังมองเห็นสภาวะธรรมที่เป็นอนิจจัง ทำให้บังเกิดวิปัสสนาญาณเป็นขั้น ๆ
ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

จึงควรอย่างยิ่งที่ท่านทั้งหลายจะต้องยึดเป็นแบบทีฐานุคติน้อมนำมาปฏิบัติให้บังเกิด
ขึ้นภายใน ขันธสันดานของตน (เห็นดอกไม้ที่สวยงามอย่าพยายามนึกถึงแต่คนรัก ให้นึกถึงการ
บูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบ้างก็แล้วกัน)

...คนทั้งหลายไม่เข้าใจถึงกระบวนการทำงานระหว่างอารมณ์ที่เป็น
ฝ่ายปัจจัย (เหตุ) กล่าวคือ วัตถุรูปกับอารมณ์ กับธรรมที่เป็นฝ่าย
ปัจจัยปณ (ผล) กล่าวคือจิตใจ คือไม่เข้าใจถึงความจริงว่า เมื่อเสร็จ
ธุระแล้ว ธรรมเหล่านั้นก็จะดับไปโดยธรรมชาติ จึงได้พากันหลงผิด
ยึดมั่นถือมั่นว่า “นั่นเป็นเราเป็นเขา นั่นเป็นของเราเป็นของเขา”
แต่หาไม่รู้ว่ “นั่นเป็นเพียงปรากฏการณ์แห่งสภาวธรรม”...

ปรัชญาชาติปัจจย

ธรรมที่อุปการะแม่เกิดภายหลัง

ปัจจยธรรม ได้แก่ จิตดวงที่เกิดขึ้นภายหลัง ๆ

ปัจจยุปนธรรม ได้แก่ รูปที่เกิดขึ้นก่อนจิตนั้น ๆ

พระพุทธองค์ทรงแสดงว่า การเกื้อกูลด้วยปรัชญาชาติปัจจย หมายถึง การอุปถัมภ์ค้ำจุนให้รูปธรรมที่เกิดขึ้นก่อนมีความแข็งแรงและแข็งแรงด้วยพลังจิตที่เกิดขึ้นภายนอก อุปมาดุจการเอาไม้ที่แข็งแรงค้ำจุนบ้านเก่าแก่ที่กำลังจะทรุดตัวลงฉนั้น

อนึ่ง ขึ้นชื่อว่า ปัจจย นั้น มีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ ๑) มีลักษณะของการให้การเกื้อกูลโดยกระทำการที่ยังไม่มีให้ขึ้น และ ๒) มีลักษณะของการอุปถัมภ์ค้ำจุนสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้ว ซึ่งกำลังจะทรุดโทรมให้มีความแข็งแรง มีอายุยืนยาวต่อไป ซึ่งในบรรดาลักษณะ ๒ ประการนี้ พึงทราบว่ ปรัชญาชาติปัจจยมีลักษณะเป็นอย่างที่ ๒

มีคำพังเพยกล่าวไว้ว่า “จิตแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง” “จิตหนุ่ม กายก็หนุ่ม” หมายความว่า หากจิตของคนเรานั้นมีความสดไม่เหี่ยวเฉาก็จะทำให้ร่างกายดูอ่อนกว่าวัย แม้อายุจะมากแต่ก็ทำให้ดูเหมือนยังอยู่ในวัยหนุ่ม-สาว คุณรณิกของนักกีฬา แม้ว่าร่างกายของพวกเขาจะอ่อนเพลียเพราะการออกกำลังกาย แต่เนื่องจากสภาพจิตของพวกเขา มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้ จึงทำให้สามารถเล่นกีฬาได้จนกระทั่งจบเกม แม้เมื่อเล่นจบเกมแล้ว แต่ด้วยอำนาจของพลังจิต พวกเขาจะมีรูปร่างหน้าตาที่สดใสกระปรี้กระเปร่า

ยังมีคำกล่าวในทางลปประโยคหนึ่งว่า “จิตห่อ กายยับ” เช่น คนป่วยที่ยังไม่รู้ว่ตัวเองเป็นมะเร็ง ก็มักจะไม่ค่อยเป็นอะไรมากแต่เมื่อรู้ว่เป็น จึงทำให้สภาพจิตตก กลายเป็นคนไข้หนักภายในชั่วข้ามคืน เมื่อไม่นานมานี้มีการทดลองทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการตัดคอนักโทษประหารผู้หนึ่ง โดยการปิดหน้านักโทษดังกล่าวแล้วแกลงทำเป็นตัดคอเลือดไหลหยดต้ง ๆ เหมือนกับของจริง จนนักโทษผู้นั้นนึกว่ตนถูกตัดคอจริง กระทั่งช็อกตายไปในที่สุด ทั้งที่ความจริงแล้ว เขายังไม่ถูกตัดคอเลย นี่เป็นผลมาจากกระบวนการความคิดทางจิตใจล้วนๆ

คนเรานั้น หากจิตใจอีกเหิม ก็จะส่งผลให้ร่างกายมีพลังอีกเหิมไปด้วย ในขณะเดียวกัน หากจิตตก รูปร่างกายก็จะกลายเป็นสิ่งไร้สมรรถภาพไปในทันที ก็เมื่อท่านทั้งหลายเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นเหตุเป็นปัจจยของจิตที่มีอิทธิพลต่อรูปร่างกายอย่างนี้แล้ว ก็จงใช้สอยปรัชญาชาติปัจจยนี้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น จงอย่าใช้ในทางที่ผิด

อาเสวนปัจจย

สิ่งที่ทำอยู่บ่อย ๆ จนกลายเป็นอุปนิสัยใจคอ

ปัจจัยธรรม ได้แก่ ขวนะจิตที่เรียงรายกันเกิดขึ้นก่อน ๆ

ปัจจัยปันนธรรม ได้แก่ ขวนะจิตที่เรียงรายกันเกิดขึ้นหลัง ๆ

อนึ่ง ตามธรรมชาติของวิถิจิตแล้ว พึงทราบว่ หากกุศลจิตเกิด กุศลจิตนั้น ก็จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง ๗ ครั้ง (๗ ดวง) แม้ในอกุศลจิตก็เช่นเดียวกัน

ก็แล ในการเกิดขึ้นโดยเสมอภาคกันแห่งจิตทั้งหลายเหล่านั้นพึงทราบว่ พลังอำนาจของจิตดวงที่เกิดขึ้นก่อนจะช่วยเกื้อกูลให้จิตดวงหลัง ๆ มีพลัง ลักษณะการเกื้อกูลเช่นนี้เอง พระบรมศาสดาท่านทรงเรียกว่า “ความเป็นอาเสวนปัจจย”

อาเสวนปัจจย ก็คือ การอบรมบ่มเพาะอุปนิสัยใจคอ การฝึกฝนจนเกิดความเคยชิน ตัวอย่างในทางที่ไม่ดี ก็เช่น คนติดเหล้า ติดบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดอื่น ๆ ตอนแรก ๆ ก็เป็นเพียงแค่การอยากลอง แต่พอได้ลองแล้วก็เกิดติดอกติดใจจนต้องลองเป็นครั้งที่ ๒-๓-๔-๕ จนกระทั่งถึงขั้นเอดก็เจอ คือ เยียวยาไม่ได้ นี่แหละเป็นผลของการเสพติดที่ทางพระอภิธรรมท่านเรียกว่า อาเสวนปัจจย

ในเรื่องของการกินก็เช่นกัน คนตะกละชอบกินเนื้อ หากมีเนื้อไม่มีเนื้อ ก็กินไม่ลง นอนไม่หลับ ในที่สุดก็ถูกกลกลามเทพลงกิน กล่าวคือ ทำให้ไม่สามารถแยกจิตกินกับจิตนอนออกจากกันได้ (กินก็จิตนั้น นอนก็จิตนั้น) นี่แหละคือผลของการเป็นอุปการะแห่งอาเสวนปัจจยในทางที่ไม่ดี

ผู้ที่ประดิษฐ์หลอดไฟฟ้าให้คนทั้งโลกได้ใช้มาถึงปัจจุบันก็คือ โทมัส แอลวา เอดิสัน เขาผู้นี้คืออัจฉริยะ กว่าที่เขาจะประสบความสำเร็จได้นั้น เขาต้องทำการทดลองเป็นพัน ๆ ครั้ง นั่นก็คือ เป็นการทำอาเสวนปัจจย ดี ๆ นั่นเอง

แม้ในการประดิษฐ์โทรศัพท์ก็เช่นเดียวกัน กว่าที่จะสำเร็จได้ผู้ประดิษฐ์ต้องทำอาเสวนปัจจยมากกว่า ๔๐ ปีทีเดียว

การที่จะได้ยาดีมีประโยชน์ สามารถรักษาโรคร้ายให้หายได้นั้นจะต้องทำอาเสวนปัจจย กล่าวคือการวิจัยแล้ววิจัยอีกนับครั้งไม่ถ้วนจึงจะประสบผลสำเร็จได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลายนั้น ก่อนที่จะทรงบรรลุนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณได้นั้นต้องบำเพ็ญอาเสวนปัจจยถึง ๖ ปี

พระมหาเถระนามว่า โปฏฐิละ ผู้เชี่ยวชาญปริยัติ ทำอาเสวนปัจจยอยู่ ๓๐ ปี จึงได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

จากกรณีตัวอย่างที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า การอบรมบ่มเพาะจนเป็นนิสัยความเคยชิน หรือความชำนาญนั้น เป็นสิ่งสำคัญ ในภาษาบาลีท่านเรียกว่า วาสนา ซึ่งวาสนานี้ก็คืออุปนิสัย สันดาน จะเป็นเงาติดตามตัวเราไปในทุกภพชาติเลยทีเดียว จนต้องมีคำพังเพยที่ว่า “ดัดอะไร นั้นดัดง่าย แต่ดัดนิสัยนั้นดัดยาก”

ธรรมดาว่า จิตใจของมนุษย์ทั่วไปนั้น ย่อมไหลไปตามกระแสแห่งกิเลสตัณหาความสนุก เพลิดเพลิน จากความสนุกเพลิดเพลินเป็นความเคยชินหรือวาสนา หรืออุปนิสัยใจคอ จนไม่สามารถตัดวงจรอุปาทานนี้ได้ จนต้องพบกับความหายนะวิบัติแห่งชีวิตในที่สุด นี่แหละเป็นผลแห่งอาเสวนปัจจย

จึงขอให้ท่านทั้งหลายจงหมั่นตรึกตรองเลือกใช้สอยแต่อาเสวนปัจจยในทางที่ดีมีคุณ ประโยชน์ อะไรที่ไม่ดี ก็ให้ ลด ละ เลิก ส่วนที่ดีก็ขอให้หมั่นบ่มเพาะให้เป็นวาสนาภาศี จนสามารถตามเราไปทุกภพชาติเถิด

การอบรมบ่มเพาะจนเป็นนิสัยความเคยชินหรือความชำนาญนั้น เป็นสิ่งสำคัญ ในภาษาบาลีท่านเรียกว่า วาสนา ซึ่งวาสนานี้ก็คืออุปนิสัย สันดาน จะเป็นเงาติดตามตัวเราไปในทุกภพชาติเลยทีเดียว จนต้องมีคำพังเพยที่ว่า “ดัดอะไรนั้นดัดง่าย แต่ดัดนิสัยนั้นดัดยาก”

กัมมปัจจัย

กรรมเป็นปัจจัยช่วยเหลือเกื้อกูล

ปัจจัยธรรม ได้แก่ กรรมในชาติปัจจุบันกับกรรมในอดีตชาติ

ปัจจัยป็นนธรรม ได้แก่ ผลดี ผลชั่ว คุณโทษต่าง ๆ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า เจตนาเป็นตัวกรรม การกระทำทางกายโดยมีเจตนา เรียกว่า “กายกรรม” การพูดโดยมีเจตนา เรียกว่า “วจีกรรม” การมีเจตนานึกคิด เรียกว่า “มโนกรรม” เพราะกรรมเจตนา นั้น จึงก่อให้เกิดการเสวยผลทั้งทางที่ดีและไม่ดีต่าง ๆ นานา นี่แหละที่พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า การทำอุปการะแห่งกัมมปัจจัย กรรมที่ว่ามี ๒ ประเภท คือ

๑) **สหชาตกรรม** คือ กรรมที่ก่อให้เกิดผลในขณะที่กำลังทำกรรมนั้น

๒) **นानักขณิกกรรม** คือ กรรมที่ก่อให้เกิดผลภายหลังจากที่ทำกรรมนั้นแล้ว ยกตัวอย่าง ในกรณีของบุคคลผู้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ฟังทราบ ว่า ด้วยกำลังแห่งกรรมเจตนาที่มุ่งจะฆ่าผู้อื่นให้ถึงแก่ความตาย จะก่อให้เกิดทั้งภาคนามธรรมกล่าวคือ จิตใจและภาครูปธรรมกล่าวคือร่างกายของบุคคลผู้นั้นเกิดภาวะแข็งกระด้าง หยาบ เหยิม โหด

ในกรณีของบุคคลผู้ทำการช่วยชีวิตผู้อื่นให้รอดพ้นจากความตาย ฟังทราบ ว่า ด้วยกำลังแห่งกรรมเจตนาที่มุ่งจะช่วยชีวิตผู้อื่นให้รอดพ้นจากอันตราย จะก่อให้เกิดทั้งภาคนามธรรมและรูปธรรมของผู้นั้นเกิดภาวะสุภาพอ่อนโยน

เจตนาที่หยาบ ย่อมทำให้จิตใจและร่างกายหยาบไปด้วย เจตนาที่อ่อนโยน ย่อมทำให้จิตใจและร่างกายอ่อนโยนไปด้วย ก็ลักษณะเช่นนี้และท่านเรียกว่า เป็นการทำอุปการะด้วยสหชาตกัมมปัจจัย

ในอดีตกาลครั้งหนึ่งผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือบุคคลหนึ่ง พอถึงปัจจุบัน เมื่อตนเองต้องการความช่วยเหลือบ้าง ผู้นั้นก็จะได้รับการช่วยเหลือตอบ ก็ดี การได้รับเบี้ยบำเหน็จบำนาญ เมื่อตอนเกษียณอายุงานก็ดี ในกาลครั้งหนึ่งเคยทำผิดกฎหมาย แม้ว่าจะสามารถหลบซ่อน หรือหลบหลีกกฎหมายได้อย่างไร แต่เมื่อความจริงปรากฏ เขาก็จะต้องรับโทษทัณฑ์ที่ได้กระทำไว้อย่างแน่นอน นี่แหละ คือตัวอย่างของการได้รับผลดี ผลชั่ว เพราะอำนาจของนานักขณิกกัมมปัจจัยเป็นเหตุ

การที่บุคคลได้ชื่อว่าเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริงนั้น จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจเรื่องกรรม และเชื่อกรรมและผลของกรรม พระพุทธองค์ทรงรับรองไว้ด้วยพระองค์เองว่า เพราะबारมีกรรม

ที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญมาตลอด ๔ อสงไขย กับอีก ๑ แสนกัปป์ จึงทำให้พระองค์สำเร็จเป็น
สัมมาสัมพุทธเจ้า

ขอให้ท่านทั้งหลาย นึกถึงความแตกต่างแห่งกรรมและผลของกรรม ระหว่างพี่น้อง
ฝาแฝดผู้ซึ่งมีความละม้ายคล้ายคลึงกันทางกายภาพ แต่จิตธาตุ (สภาพจิต) รวมถึงการได้รับ
ผลแห่งกรรมนั้นแตกต่างกันราวกับฟ้ากับดิน ที่เป็นเช่นนี้ ก็เป็นเพราะความวิจิตรพิสดารแห่ง
กรรมนั่นเอง

ขอให้ท่านทั้งจงเอาใจใส่ตระหนักในเรื่องของกรรมให้ดี และจงมีศรัทธาสถาปนาจาริก
ไว้แต่กรรมดีเถิด

วิปากปัจจัย

วิปากมีอิทธิพลต่อสภาพร่างกายและจิตใจ

ปัจจัยธรรม ได้แก่ วิปากนามชั้นทั้งหลาย

ปัจจัยป็นนธรรม ได้แก่ วิปากนามชั้นและกัมมชรูปทั้งหลาย

จิตและเจตสิกที่เป็นผลมาจากกุศลกรรมและอกุศลกรรม ท่านเรียกว่า วิปากนามชั้น (การได้เสวยสิ่งที่ไม่ดี) นั้นแล พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า การทำอุปการะด้วยวิปากปัจจัย

จักขุวิญญาณจิต ซึ่งเป็นจิตที่เห็นรูปารมณนั้น เป็นประเภทวิปากจิต, ซึ่งนอกจากจิตนี้แล้ว เจตสิกธรรม ๗ ดวง ที่เกิดร่วมกับจิตนั้น ประกอบด้วย ผัสสะ, เวทนา, สัญญา, เจตนา, เอกัคคตา, ชีวิตินทรีย์และมนสิการ ซึ่งในบรรดาธรรมเหล่านั้น พึงทราบว่ จักขุวิญญาณจิต จัดเป็นวิญญาณชั้น เวทนา จัดเป็นเวทนาชั้น, สัญญาจัดเป็นสัญญาชั้น ส่วนเจตสิก ๕ ดวงที่เหลือ ซึ่งมีผัสสะและเจตนา เป็นต้น จัดเป็นสังขารชั้น ก็ทั้ง ๔ ชั้นนี้ เรียกว่า “นามชั้น ๔” ก็นามชั้น ๔ เหล่านี้แลย่อมเกิดขึ้นพร้อมกัน ต่างก็ทำอุปการะโดยความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน สลับเปลี่ยนกันไป ลักษณะเช่นนี้แล ท่านเรียกว่า “การทำอุปการะด้วยวิปากปัจจัย”

ที่คนทั้งหลายพูดกันว่า “ดูด้วยตา” หรือ “เห็น” นั้น ก็คือการเกิดขึ้นแห่งจักขุวิญญาณจิตนั่นเอง

ในการเห็นนั้น อาจเห็นทั้งสิ่งที่ดี หรือสิ่งที่ไม่ดี หากเห็นสิ่งดี ก็พึงทราบว่าเป็นการเกิดขึ้นแห่งจักขุวิญญาณจิตที่เป็นผลหรือวิปากแห่งกรรมที่ตนเคยทำไว้

การที่คนเราเห็นสิ่งดีหรือไม่ดีนั้น ล้วนมาจากผล มาจากกุศลหรืออกุศลที่ตนเคยสร้างทั้งนั้น แม้ในกรณีของการได้ยินเสียง เป็นต้น ก็พึงทราบโดยนัยเดียวกันนี้

หากเจอสิ่งที่ดี ก็จงใช้สติพิจารณาว่า “นี่คือการเสวยผลแห่งกุศลกรรมที่ตนได้เคยทำไว้” และหากเจอกับสิ่งที่ไม่ดี (ไม่น่าปรารถนา) ก็จงจำไว้ด้วยว่า “นี่คือการเสวยผลแห่งอกุศลกรรม (บาป) ที่ตนเคยทำไว้”

ว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว หากได้ประสบพบเจอกับอารมณ์หรือสิ่งที่ดี ก็เกิดความสุขสบายใจ หากเจอกับอารมณ์หรือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ก็เกิดความสุขน้อย เสียใจ และจะส่งผลก่อให้เกิดความคิด, การใช้คำพูด, การกระทำที่เป็นเหตุใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า เป็นการสร้างกรรมใหม่ขึ้นมาอีก นี่แหละคือวัฏจักรแห่งการหมุนเวียนภพชาติจากผลมาเป็นเหตุ จากเหตุมาเป็นผล วนไปเวียนมา ไม่มีที่สิ้นสุด

ขอให้ท่านทั้งหลายจงเกิดปัญญาญาณเข้าใจเกี่ยวกับวิปากปัจจัยนี้ให้ดี เหมือนกับที่โบราณบัณฑิตท่านได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ที่ถูกระทำ คือ ผู้ชดใช้กรรมเก่า ส่วนคนที่กระทำเล่า คือ ผู้สร้างกรรมใหม่” เมื่อเข้าใจเช่นนี้แล้ว ก็จงอย่าเป็นผู้มีจิตใจร้อนรน คิดทุกครั้งก่อนที่จะพูดและทำ เกิดอะไรขึ้นก็อย่ารีบไปโทษใคร เพราะมันไม่ยุติธรรม จงจำไว้ว่า “มันเป็นโทษของวิภูฏะ” นี่แหละคือชีวิตที่ถูกลิขิตมาด้วยกรรม

๑๕

อาหารปัจจัย

สารอาหารที่มีอุปการะเกื้อกูลต่อร่างกายและจิตใจ

ปัจจัยธรรม ได้แก่ รูปอาหารหรือที่เรียกว่า ธาตุวิตามีน ซึ่งมีอยู่ในอาหารการกิน และนามอาหาร กล่าวคือ ผัสสะ เจตนา วิญญาณ

ปัจจัยป็นนธรรม ได้แก่ การเจริญเติบโต แข็งแรง ทั้งทางกายและทางจิตใจ

การบริโภคอาหารจึงทำให้ชีวิตของสรรพสัตว์เจริญเติบโตและมีผลกำลัง สุขภาพแข็งแรง เมื่อเจตนามีพลัง จึงทำให้พลังจิตและพลังกายแข็งแรง ก็ภาวะเช่นนี้แหละ พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า “การทำอุปการะด้วยอาหารปัจจัย”

“สพฺเพ สตฺตา อาหารภูฏิตฺตา สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงดำรงอยู่ได้ด้วยอาหาร” หากเราไม่ได้บริโภคอาหาร ร่างกายก็จะเหี่ยวเฉา ผอมแห้งแรงน้อย โรคภัยเบียดเบียน เป็นเหตุให้อายุสั้น

ด้วยเหตุนี้ในวันหนึ่ง ๆ คนเราจึงต้องพิจารณาเลือกคัดสรรอาหารที่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น กินอาหารที่มีสารอาหารครบ ๕ หมู่ เพื่อที่ภูฏธรรมสุขวิหาร กล่าวคือ การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในชาติปัจจุบัน ตรงกันข้าม หากเรากินอาหารโดยไม่พินิจพิจารณา กินทุกอย่างที่ขวางหน้า แค่ว่าอร่อยก็อาจตายได้ นี่แหละเขาเรียกว่า อาหารเป็นพิษ ผู้รู้จึงแนะนำตักเตือนในเรื่องของการกินอาหารว่า “หากเราอยากอายุสั้น ก็ให้กินอาหารที่มีอายุน้อย หากอยากมีอายุยืนยาว ก็ให้กินอาหารที่มีอายุสั้น”

พระพุทธองค์ทรงสอนให้เราใช้ปัญญาทำการปัจจเวกขณ์ (พิจารณา) ก่อนกินอาหาร ทรงแนะนำให้กินแต่พอประมาณ (โภชนเมตตัญญุตตา) อย่ากินมากจนก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายนี้เป็นการอุปการะแห่งอาหารที่เป็นฝ่ายรูปธรรม

ส่วนในเรื่องของอาหารที่เป็นฝ่ายนามธรรมนั้น เราทั้งหลายสามารถเข้าใจได้ไม่ยาก เช่น ในเวลาที่เราเดินทางไกลในถิ่นทุรกันดารเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอยู่ หากบังเอิญพบเห็นแหล่งน้ำ

หรือได้ยินได้ฟังว่ามีน้ำอยู่ตรงโน้นตรงนี้ จิตใจของเราก็จะรู้สึกสดชื่นมีพลังกำลังขึ้นราวกะว่าได้ดื่มได้กินโดยตรงฉนั้น หรือในเวลาที่เรากำบุญให้ทานด้วยจิตที่เปี่ยมล้นด้วยศรัทธานั้น เวลาที่เราได้เห็นเครื่องไทยธรรมก็ดี เห็นพระภิกษุสงฆ์ผู้จะมารับทานก็ดี จิตใจของเราย่อมเกิดความปลอดภัยยินดี มีน้ำมีนวลขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นี่แหละท่านเรียกว่าเป็นการทำอุปัฏฐากแห่ง นามอาหารปัจจัย (เหตุปัจจัย กล่าวคืออาหารที่เป็นฝ่ายนามธรรม)

ขอให้ท่านทั้งหลายจงเลือกสรรใช้สอยอาหารปัจจัยให้ถูกต้องพอเหมาะพอควร เลือกเฉพาะอาหารที่มีประโยชน์ อย่าตามใจลิ้นของตัวเองทั้ง ๆ ที่รู้ว่ากินเข้าไปแล้วมีแต่โทษ หากเอาชนะสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังนั้นได้ ชีวิตก็จะอยู่อย่างมีความสุข ปราศจากโรคร้ายได้โดยไม่ต้องสงสัย

๑๖

อินทริยปัจจัย

ธรรมที่เป็นใหญ่ให้การอุปการะ

ปัจจัยธรรม มีอยู่ 2 ฝ่ายคือรูปอินทริย์ ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น กาย และรูปชีวิตอินทริย์ นามอินทริย์ ได้แก่ นามชีวิตอินทริย์ จิต เวทนาและศรัทธา เป็นต้น

ปัจจัยป็นธรรม ความตื่นตัวในการรับอารมณ์ กล่าวคือ การได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรสและสัมผัส ความสำเร็จแห่งการงานอันเป็นผลมาจากจิตใจที่เข้มแข็ง ความสำเร็จแห่งการบำเพ็ญกุศล เช่น การให้ทาน เป็นต้น อันเนื่องมาจากความมีศรัทธาที่แรงกล้า การทำงานอันเป็นหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระพุทธองค์ทรงเรียกว่าเป็นการทำอุปัฏฐากแห่งอินทริยปัจจัย ยกตัวอย่าง ในประเทศหนึ่ง ๆ จะมีกลไกการปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐได้มอบหมายให้โดยแบ่งเป็นภาคหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวง ทบวง กรม ฯลฯ ซึ่งในแต่ละหน่วยงานจำเป็นต้องรับผิดชอบภาระงานของตน ๆ ไป เช่น กระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการก็รับผิดชอบเรื่องการศึกษาของประชาชนในประเทศ กระทรวงกลาโหมก็รับผิดชอบเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศดังนี้ เป็นต้น ซึ่งถ้าหากต่างคนต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ของตน ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยไม่มีการเข้ามายุ่งเกี่ยวก้าวก่ายซึ่งกันและกันแล้วไซ้ร้ ก็คงจะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง เป็นเหตุให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความสุขทั้งกายและใจ ตรงกันข้ามหากหน่วยงานที่มีอยู่ไม่คอยเอาใจใส่ในงานของตนแม้แต่ไปเพ่งเล็ง ก้าวก่ายกิจการ

ของหน่วยงานอื่น ผลที่จะติดตามมาก็คือความล้มเหลว ความทุกข์ยากก็จะเกิดแก่ประชาชนในประเทศนั้น

ในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความมั่นคงและความสงบสุขของประชาชนในประเทศนั้น นับว่าเป็นหน่วยงานที่มีอิทธิพลและมีอำนาจมากที่สุด ซึ่งหากใช้อำนาจโดยพลการเข้าไปก้าวก่ายกิจการของหน่วยงานอื่น ๆ ก็ย่อมจะนำมาซึ่งความหายนะแก่ประเทศชาติได้ ซึ่งในโลกนี้ก็ย่อมมีประเทศที่มีสภาพดังกล่าวอยู่อีกมาก นี่ก็ถือว่าเป็นการนำเอาอินทรีปัจจัย (อำนาจบาตรใหญ่) ไปใช้อย่างผิด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์แก่บุคคลอื่น

ขอให้ท่านทั้งหลายจงมองตนเอง เป็นเหมือนกับประเทศ ๆ หนึ่ง จะเห็นว่าในทุกสัดส่วนของร่างกายเรานั้นต่างก็ทำหน้าที่ของตน ๆ เช่น ตา ซึ่งเรียกว่า จักขุนทรีย์ ก็ทำหน้าที่ของตนกล่าวคือ การเห็นเท่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่มีการได้ยินเป็นต้นแต่อย่างใด ส่วนหู ซึ่งเรียกว่า โสตินทรีย์ ก็ทำหน้าที่เฉพาะการได้ยินเท่านั้น มิได้ทำหน้าที่อย่างอื่นใด แม้ในส่วนของอินทรีอื่น ๆ เช่น จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็พึงทราบว่ต่างก็ทำหน้าที่ของตน ๆ เท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม หากอินทรีทั้งหลายที่ว่านี้มีการทำงานโดยบิดเบือนก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ เช่น ขณะที่ตาเห็นแต่บอกว่าไม่เห็น หรือทั้ง ๆ ที่ไม่เห็นแต่กลับบอกว่าเห็น ทั้ง ๆ ที่หูได้ยินแต่กลับบอกว่าไม่ได้ยิน หรือทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ยินแต่กลับบอกว่าได้ยิน ดังนี้ เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการใช้สอยอินทรีปัจจัยในทางที่ผิด ผลที่ตามมาก็คือทุกข์

อนึ่ง นอกจากการใช้สอยปัจจัยข้างต้นแล้วยังมีการใช้สอยอินทรีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนามธรรมอีก เช่น ศรัทธาและปัญญา สมาธิและวิริยะ ซึ่งอินทรีเหล่านี้ก็ต้องใช้ความระมัดระวัง หากสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีมากเกินไปก็จะทำให้สิ่งหนึ่งอ่อนลง เช่น หากมีศรัทธา (สัทธินทรีย์) มากเกินไปก็จะทำให้บุคคลนั้นเชื่อจนงมงายอย่างไร้ความคิด ปราศจากสติปัญญา แม้ในส่วนของปัญญา (ปัญญินทรีย์) ก็เช่นเดียวกัน คือ ถ้าหากมีมากเกินไป ก็จะทำให้คิดมาก ตรึกมาก เป็นเหตุให้ไม่ค่อยที่จะเชื่อสิ่งใดง่าย ๆ แม้สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ควรเชื่อก็ตาม ทำให้กลายเป็น คนมีทิฏฐิสูง เป็นคนขวางโลกคอยแต่จะขัดคอคนอื่นอยู่ร่ำไป

ด้วยเหตุนี้ จึงขอให้เราทั้งหลาย จงควบคุมและปรับสภาพอินทรีเหล่านั้นให้มีความเสมอภาคและเป็นไปในทิศทางที่ดี เป็นเหตุให้นำมาซึ่งคุณูปการแก่ทั้งตนเองและผู้อื่นเกิด

สุดท้ายนี้ขอให้ท่านทั้งหลายจงเป็นผู้มีความสุขสดชื่นทั้งใจทั้งกายเทอญ

พระธรรมจากหลวงปู่ใหญ่

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ

วิปัสสนาทีปนิฎฐกา ตอนที่ ๑๑

จากหนังสือ วิปัสสนาทีปนิฎฐกา โดย หลวงปู่ใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะอาสภมหาเถระ

กัมมัฏฐานปริเฉทที่ ๙
ในอภิมมัตถลัทธิคหอรรคกา
(ต่อจาก วิปัสสนาทีปนีฎีกา ตอนที่ ๑๐ ใน อาสภสาร ฉบับที่ ๖๐)

“เรื่องพิเศษแห่งบัญญัติและปรมัตถ์”

ท่านมหาธัมมपालเถระอาจารย์ชาวลังกา กล่าวไว้ในวิสุทธิมัคคมหาฎีกาว่า :-
นनु จ ตชชา ปญญตฺติวเสน สภาวธมฺโม คณฺหายตฺติ สจฺจํ คณฺหายตฺติ ปุพฺพภาเค
ภาวนาถ ปน วฒฺตมานาถ ปญญตฺติ สมติทุกมิตฺวา สภาเวเยว จิตฺตํ ติฏฐตฺติ

ถามว่า ท่านถือเอาปรมัตถธรรมโดยอำนาจบัญญัติ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ มีใช้หรือ

ตอบว่า ใช่ ถือเอาแต่ตอนต้นๆ เท่านั้น แต่เมื่อเจริญวิปัสสนาภาวนานานเข้าๆ จิตจะก้าวล่วงบัญญัติเสีย ตั้งอยู่ในปรมัตถสภาวะล้วนๆ ดังนี้

อธิบายว่า ในการเจริญวิปัสสนานั้น ขั้นต้นๆ เมื่อตั้งสติกำหนด พองหนอ-ยุบหนอ เติบจกรมก็ให้กำหนดซ้ายอย่างหนอ ขว้าย่างหนอ ยกหนอ เหยียบหนอ เป็นต้น คนทั้งหลายก็อาจสงสัยในวิธีการว่า การกำหนดอย่างนี้เป็นกำหนดบัญญัติ เมื่อกำหนดบัญญัติอยู่ จะจัดเป็นการเจริญวิปัสสนาได้อย่างไร

ความจริง ความสงสัยอันนี้ก็ต้องอยู่ แต่ว่าถูกไม่หมดทีเดียว คือว่าในขั้นแรกนั้นจะต้องให้โยคีผู้ปฏิบัติทำการกำหนดอารมณ์บัญญัติไปก่อน มิฉะนั้นจิตจะไม่มีที่กำหนด เพราะปรมัตถสภาวะเป็นสิ่งที่เห็นได้โดยยาก ต่อเมื่อปัญญาภาวนาแก่กล้าขึ้น อารมณ์บัญญัติเหล่านี้จะหายไป เหลือแต่ปรมัตถสภาวะล้วนๆ ในที่นี้เห็นได้ว่า ตั้งแต่ญาณที่ ๑ ถึงญาณที่ ๔ อย่างอ่อน โยคีบุคคลต้องกำหนดอารมณ์บัญญัติทั้งสิ้น ยังไม่เข้าถึงปรมัตถสภาวะ แต่พอเจริญวิปัสสนามาเรื่อยๆ ปัญญาภาวนาแก่กล้าเข้า จนถึงอุทัพพญาณอย่างแก่ อารมณ์บัญญัติก็จะหายไปตามลำดับ อารมณ์ปรมัตถ์จะปรากฏขึ้นแทน และเมื่อถึงญาณที่ ๕ คือภังคญาณแล้ว ก็จะมีแต่อารมณ์ปรมัตถ์ล้วนๆ

ในเรื่องนี้เปรียบเหมือนกับบุคคลที่กำลังต้องการข้าวสารบริสุทธิ์เพื่อเอามาหุงต้ม เมื่อตักข้าวสารสกปรกออกมาจากที่เก็บก็จะต้องเอามาใส่กระด้ง, ตะแกรง ค่อยๆ ร่อน ค่อยๆ ฝัดอยู่หลายๆ ครั้ง เพื่อเลือกเก็บเอาสิ่งสกปรกที่ปะปนอยู่ในข้าวสาร เช่น ชี้นูหรือหยากเยื่อ ออกให้หมดแล้ว จึงจะได้ข้าวสารบริสุทธิ์ที่ตนต้องการ โยคีผู้ปฏิบัติก็เหมือนกัน ในครั้งแรกๆ ก็

ต้องอาศัยอารมณ์บัญญัติไปก่อน เมื่อค่อยร้อนค่อยผัดโดยการพยายามปฏิบัติไปเรื่อยๆ ปัญญาภาวนาแก่กล้าเข้า ก็จะได้ปรমัตถสภาวะล้วนๆ

อาจมีการสงสัยต่อไปอีกกว่า ที่ว่าพอผ่านบัญญัติก็เห็นปรมัตถ์นั้น เห็นได้ตอนไหน? จะเห็นได้ในขณะที่กำหนดพอง ยุบ นิ่ง ถูก ไม่มีคือหายไปหมด และการกำหนดอยู่ว่ารู้หนอๆ นั้นแหละเป็นปรมัตถสภาวะล้วนๆ ที่เดียว เพราะไม่มีอะไร คือหายไปหมด อันเป็นลักษณะของ ฅงคญาณ

สรุปความว่า ในขั้นต้นๆ การกำหนดอารมณ์ยังเป็นบัญญัติอยู่ อัตตาก็ปรากฏ อนัตตาก็หายไป ต่อมาปัญญาภาวนาแก่กล้าเข้า อารมณ์บัญญัติก็หายไป อารมณ์ปรมัตถ์ก็เกิดขึ้นแทน ระยะอารมณ์ปรมัตถ์เกิดขึ้นนี้แหละ อนัตตาก็ปรากฏ อัตตาก็หายไปดังนี้

โยคีบุคคลทำให้สันตติบัญญัติขาด ขณบัญญัติแตก

เมื่อวิปัสสนาญาณเข้าถึงอนัตตานุปัสสนาที่แท้จริง

เมื่อโยคีบุคคลได้กำหนดพิจารณาในสังขตธรรมรูปนามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าตามสภาวะที่เกิดจากเหตุปัจจัยอยู่ สันตติบัญญัติและขณบัญญัติ ที่กำบังปกปิดการเกิดดับของสังขตธรรมรูปนามก็ขาดแตกไป เป็นความเห็นที่บริสุทธิ์เกิดขึ้นเวลาใด เวลานั้น วิปัสสนาญาณของโยคีบุคคลก็เข้าถึงความเป็นอนัตตานุปัสสนา เป็นต้นได้

อธิบายว่า ผู้ที่ไม่มีการกำหนดในสังขตธรรมรูปนามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าทุกๆ ระยะของจิตและรูปนั้น อย่างว่าแต่ความเกิดดับของสังขตธรรมรูปนามเลย แม้แต่รูปนามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้าก็ไม่รู้ไม่เห็นเสียแล้ว คงรู้เห็นแต่บัญญัติ เช่น

- เมื่อได้เห็นสี ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่ในเรื่องต่างๆ ว่า นี่เป็นชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ สัตว์ ต้นไม้ บ้านเรือน

- เมื่อได้ยินเสียง ก็คงรู้คงเข้าใจไปในเรื่องต่างๆ ว่า นี่เป็นเสียงชาย หญิง สัตว์ดนตรี หัวเราะ ร้องไห้

- เมื่อได้กลิ่น ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่เรื่องต่างๆ ว่า นี่เป็นกลิ่นดอกไม้ กลิ่นของหอม กลิ่นอาหาร กลิ่นอุจจาระปัสสาวะ

- เมื่อได้รส ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่เรื่องต่างๆ ว่า นี่เป็นรสมะขาม มะนาว ส้ม ผลไม้ พริก เกลือ น้ำตาล

- เมื่อได้สัมผัสกับความเย็น ความร้อน อ่อน แข็ง หย่อน ตึง ก็คงรู้คงเข้าใจไปแต่

ในเรื่องต่างๆ ว่าเป็นน้ำแข็ง น้ำร้อน ไฟ สาธุ นุ่น ไม้ มีด อิฐ หิน ร่างกายหย่อน เบา แข็ง ตึง หนัก ยกมือ ยกขา เหยียดมือ เหยียดขา ดังนี้ เป็นต้น

นี่ก็เป็นโดยสันตติบัญญัติและฉนบัญญัติ ได้กำบังปกปิดอารมณ์ภายนอกและภายในต่างๆ และอารมณ์กวีจิตภายในไว้นั่นเอง จึงมีความรู้ความเข้าใจผิดไปดั่งนั้น เรียกว่า สันตติบัญญัติไม่ขาด ฉนบัญญัติไม่แตก แต่ตามความเป็นจริงนั้น ขณะที่เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ รูปารมณ์เก่าย่อมดับไป รูปารมณ์ใหม่เกิดขึ้นติดต่อกันไม่ขาดสาย ผู้เห็นคงเห็นแต่รูปารมณ์ที่เกิดใหม่ตลอดระยะเวลาที่ดูอยู่ วิถีจิตที่เกิดขึ้นรับรูปารมณ์คือการเห็นนั้นก็มีการเห็นเก่าดับไป การเห็นใหม่เกิดขึ้นแทนติดต่อกันโดยไม่ขาดสายเช่นกัน แต่แล้วผู้ดูผู้เห็นก็เข้าใจผิดไป ในรูปารมณ์และการดูของตน ว่ารูปารมณ์ที่ตนดูอยู่ก็ดี

การเห็นของตนที่กำลังเห็นอยู่ก็ดี ในขณะแรกและขณะหลังคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดไป นี่เป็น สันตติบัญญัติ

การเกิดขึ้นติดต่อกันแห่งอารมณ์ภายนอกภายในและอารมณ์กวีจิตภายในนั้นแหละคล้ายๆ กับเป็นกลุ่มเป็นกอง นี่เป็น ฉนบัญญัติ

ในบัญญัติ ๒ ประการนี้ เมื่อสันตติบัญญัติปรากฏในใจฉนบัญญัติก็ปรากฏพร้อมๆ กัน ดั่งนั้น จึงเรียกรวมกันทั้ง ๒ อย่างว่า สันตติฉนบัญญัติ

สันตติฉนบัญญัติได้กำบังปกปิดไว้ดั่งนี้แหละ จึงทำให้ผู้ที่ไม่มีสติกำหนดรูปนามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้า ไม่มีการได้รู้เห็นความเกิดดับ และความปราศจากเราเขาที่จะบังคับบัญชาให้เป็นตามสถานะที่เป็นอนัตตลักษณะได้

ฝ่ายผู้ที่ทำการกำหนดสังขตธรรม รูปนามที่เกิดอยู่เฉพาะหน้า โดยมีสติรู้อยู่ติดต่อกันไม่ขาดสายนั้น ย่อมรู้เห็นทางทะเลสุปรุโปร่งสันตติบัญญัติ, ฉนบัญญัติที่กำบังปกปิดการเกิดดับของสังขตธรรมรูปนามเสียได้ โดยการกำหนดรู้เห็นวิถีจิตที่เกิดก่อนและวิถีจิตที่เกิดทีหลัง ในระยะเวลาที่ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัสกับความเย็น ร้อน อ่อน แข็ง หย่อน ตึง เมื่อย เจ็บ ปวด ตีใจ เสียใจ คิดนึกต่างๆ เหล่านั้นขาดลงเป็นตอนๆ ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และไม่มีแก่นสารปราศจากเราเขาที่จะบังคับบัญชาให้เป็นไปตามความต้องการ

ในด้านรูปนั้น ก็คงกำหนดรู้เห็นรูปที่เกิดก่อนและรูปที่เกิดทีหลัง ในระยะเวลาที่
พองขึ้น ยุบลง นิ่ง ถูก ยกมือ ยกขา ก้าวไปข้างหน้า ถอยมาข้างหลัง ลูกขึ้น นิ่งลง เหลียว
ซ้าย แลขวา กระพริบตา อ้าปาก เหล่านี้ก็ขาดเป็นท่อนๆ ไม่ใช่อันหนึ่งอันเดียวกัน การรู้
เห็นในวิถีจิตและอารมณ์ขาดเป็นตอนๆ นี้แหละ เรียกว่า สันตติบัญญัติขาด ขณ-บัญญัติแตก
อนัตตลักษณะ คือความไม่มีแก่นสารปราศจากเรา เขา ที่จะบังคับบัญชาให้เป็นไปตามความ
ต้องการของธรรมทั้งปวง ก็ปรากฏขึ้น เป็นอันว่าวิปัสสนาญาณของผู้นั้นได้เข้าถึงความเป็น
อนัตตานุปัสสนาที่แท้จริง

จบอนัตตานุปัสสนาพรรณนาในอนุปัสสนาทั้ง ๓ เห็นว่าพอสมควรแล้ว จึงขอยุติลงด้วย
ประการฉะนี้ เมื่อมีความเข้าใจในอนุปัสสนาทั้ง ๓ นี้แล้ว ก็จะสามารถเข้าใจในมหาวิปัสสนาอีก
๑๕ ประการโดยไมยาก ฉะนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องบรรยายมหาวิปัสสนาที่เหลือเหล่านั้นในที่
นี้ เพราะจะยืดยาวเกินไป

จาก หนังสือ วิปัสสนาทีปนิฎฎิกา โดย หลวงพ่อใหญ่ฯ ดร. ภัททันตะ อาสภมหาเถระ
(โปรดติดตาม วิปัสสนาทีปนิฎฎิกา ตอนที่ ๑๒ ใน อาสภสาร ฉบับที่ ๖๒)

ข้อคิดสะกิดทำ “อารมณ์”

อารมณ์ คำนี้มีความหมาย ชาวบ้าน ชาววัด แบบเรา ๆ เข้าใจคำนี้กันว่าอย่างไรกันบ้างครับ เรื่องของอารมณ์นี้มีความสำคัญในการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างมาก หากไม่เข้าใจเรื่องของ “อารมณ์” การปฏิบัติธรรมก็จะก้าวหน้าได้ยาก ดังนั้น ครูบาอาจารย์ท่านจึงให้มีการส่ง-สอบอารมณ์อยู่เป็นประจำ

ในชีวิตประจำวันของเราก็มีอารมณ์อยู่มากมาย หลากหลายที่เราได้สัมผัส แต่เราอาจไม่ได้ใส่ใจ สนใจ เพราะอารมณ์ เป็นเหมือนปกติของการดำเนินชีวิตของมนุษย์จนเคยชิน ตราบใดที่อารมณ์ไม่ได้นำพาเราไปสู่ความเสียหาย เราก็จะไม่ค่อยใส่ใจหรืออุกคติดอะไรกับมันมาก แต่ความจริงเราต้องเข้าใจ และใส่ใจในอารมณ์เป็นอย่างมาก จึงจะทำให้เราเป็นคนฉลาดในอารมณ์ คนที่ฉลาดในอารมณ์จะควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี แม้จะถูกยั่วยุอย่างไร ก็ยังรักษาอาการสงบเยียบไว้ได้ ไม่พลุกพล่านไปตามคำยุแหย่หรือการยั่วยุที่ง่าย ๆ เขาจึงเรียกว่า “เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง”

อารมณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เราจะต้องทำความรู้จักให้ดี โดยเฉพาะอารมณ์ของเราเอง ถ้าฉลาดในอารมณ์ของตนเอง ก็จะเข้าใจและรู้เท่าทันอารมณ์คนอื่นด้วย บางคนอารมณ์หนักไปทางมักโกรธฉุนเฉียวง่าย อะไรกระทบนิด สะกิดหน่อยก็พาลโมโหโกรธา เรียกว่าเป็นคนเจ้าอารมณ์อยู่เป็นประจำ ใครจะเข้าหาหรือจะคบหาก็ต้องดูทิศทางลมให้ดีเสียก่อน ไม่งั้นก็จะเกิดปัญหา มีกรณีให้ศึกษาอยู่บนท้องถนนแทบทุกวัน ขับรถบีบแตร ปาดหน้า ชกต่อยกัน ควบคุมอารมณ์กันไม่อยู่ เป็นเรื่องราวที่มีให้เห็นแทบไม่เว้นแต่ละวัน คนเราจะคบกันได้หรือไม่ได้ ก็อยู่ที่อารมณ์เหมือนกัน จะรักกันหรือเกลียดกัน อารมณ์ก็มีส่วนสำคัญ

ดังนั้น เรามาทำความรู้จักรากศัพท์ของคำว่า “อารมณ์” ในทางพระพุทธศาสนาก่อน คำว่า “อารมณ์” ในภาษาบาลีเป็น “อารมมณ” (อ่านว่า อา รัม มะ ณะ) มีรากศัพท์มาจาก อา (ทั่ว ยิ่ง กลับความ) + รมฺ ธาตุ (ยินดี) ยุ ปัจจัย แปลง ยุ เป็น อน = อารมมณ แปลตามศัพท์ว่า “อันเป็นที่มายินดี” ยินดีของอะไร ยินดีของจิตและเจตสิกนั่นเอง

อารมณ์หลัก ๆ มี ๒ อย่าง คือ ๑. อกุศลอารมณ์ อารมณ์ที่น่าพอใจ ๒. อกุศลอารมณ์ อารมณ์ที่ไม่น่าพอใจ ถ้าเราสามารถเข้าใจและวางใจ ในอารมณ์ ๒ อย่างนี้ได้เป็นปกติ ที่วางใจเป็นกลาง ที่อารมณ์ทั้งสองอย่างได้ ชีวิตก็จะสงบสุขเป็นปกติ ไม่หลงระเห็จไปกับอารมณ์ที่น่าพอใจ จนหลงลืมโลก ล่องลอยไปตามอารมณ์นั้นเหมือนว่าที่โดนลมพัด และไม่จมปลักอยู่กับอารมณ์ที่ไม่น่าพอใจ จนระทมทุกข์หนักสุดจนถึงทำร้ายตัวเอง มีพุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งว่า

“เสโล ยถา เอกกมโน วาเตน น สมิริติ เอวํ นินทาปัสสาสุ น สมมิญฺชนติ ปณฺทิตา”

แปลว่า “ภูเขาหินแท่งทีบ ไม่สะท้อนเพราะแรงลม ฉันทิ
บัณฑิตย่อมไม่หวั่นไหวในเพราะคำนินทา และคำสรรณเสริญ ฉันทิ”

คำสรรเสริญเป็นอิฏฐารมณ์ น่าพอใจ คำนินทา เป็นอนิฏฐารมณ์ ไม่น่าพอใจ
อารมณ์ คือสิ่งที่ถูกรู้ของจิต คือ สิ่งที่จิตของเราเข้าไปเกาะเกี่ยวอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน
เหมือนจิตเข้าไปยึดเหนี่ยวอารมณ์ต่าง ๆ ไว้เป็นที่อยู่ของจิต หลัก ๆ มีอยู่ ๖ อย่าง ด้วยกัน
ที่เรียกว่า อารมณ์ ๖ ได้แก่

๑. รูปารมณ์ อารมณ์ คือรูปต่าง ๆ
๒. สัททารมณ์ อารมณ์ คือเสียงต่าง ๆ
๓. คันธารมณ์ อารมณ์ คือกลิ่นต่าง ๆ
๔. รสารมณ์ อารมณ์ คือรสต่าง ๆ
๕. โผฏฐัพพารมณ์ อารมณ์ คือสัมผัสต่าง ๆ ทางร่างกาย
๖. ธัมมารมณ์ อารมณ์ คือ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดในจิตใจ

ธรรมารมณ์ เป็นอารมณ์ที่จิตเก็บจด จำ สังสมยึดถือมาจากที่ ตาได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ยิน
เสียงต่าง ๆ จมูกได้รับกลิ่นต่าง ๆ ลิ้นได้รับรสต่าง ๆ กายได้สัมผัสสิ่งต่าง ๆ มา จิตก็ยึดถือสังสม
ไว้ นำมาตรึกนึกคิด บางทีนอนยังนำไปคิดกลายเป็นความฝันปรุงแต่งไปตามเรื่องราวนั้น

รูปต่าง ๆ ที่เราสามารถมองเห็นได้ด้วยตา หรือแม้แต่ไม่ปรากฏต่อสายตาของเรา ก็มีได้
หมายความว่า รูปต่าง ๆ นั้นไม่มีอยู่ ในทางกลับกัน รูป เสียง กลิ่น รส ผัสสะ ธรรมารมณ์
ต่าง ๆ มีอยู่เช่นนั้นเอง จะมีผู้รับรู้หรือไม่ก็มีอยู่ ผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จะเข้าใจสภาวะนี้
ได้ดี การเจริญสติ จึงเป็นการทำให้เป็นผู้ฉลาดทางอารมณ์ เพราะมีสติรู้เท่าทันอิฏฐารมณ์และ
อนิฏฐารมณ์ที่มากระทบ อารมณ์ทั้ง ๖ อย่างนี้ จึงเป็นบททดสอบของผู้ปฏิบัติธรรม

เรื่องเล่าจากพระสูตร

ย.จันทร์

ขอความสุขสวัสดิ์ จงมีแด่ทุกท่าน ฉบับนี้ พบกันในช่วงของวสันตฤดูไม่ว่าจะมองไปทางไหน ต้นไม้ ใบหญ้าก็เขียวชอุ่ม ชื่นตา เย็นใจ ที่เรียกว่า “ฤดูใบไม้ผลิ” ฝรั่งเศสคำว่า “spring” ซึ่งบ้านเราเรียกว่า “ฤดูฝน” นั่นเอง หลังจากได้เผชิญกับอากาศที่ร้อนระอุกันมายาวนาน ตั้งแต่ช่วงกลาง ๆ เดือนมีนาคม-เมษายน ที่ผ่านมา ถือเป็นช่วงที่ร้อนระอุมากที่สุด สังเกตดูได้จากต้นไม้ที่ปลูกไว้หลายต้น ถอดยอดขึ้นมาเจอกับแสงแดดที่แผดเผาเหมือนเตาอบ ยอดอ่อนก็เหี่ยวร่วงหล่นไป แม้จะให้น้ำเท่าไร ก็ยืนต้นตายไปหลายต้น หลายท่านที่ปลูกมะละกอไว้ บ่นว่ามะละกอที่เป็นอาหารหลักในครอบครัว (แถบภาคอีสาน) ที่ปลูกไว้ กำลังจะออกดอก ออกผล แม้รดน้ำสักเท่าไร ก็โค้งหลังใบสู้แดดร้อนไม่ไหว จนใบไหม้เหมือนไฟลน ผู้เขียนเองก็ได้ปลูกมะละกอไว้ประมาณ ๑๐ กว่าต้น รอดมาถึงฤดูฝนได้ประมาณ ๕-๖ ต้น ถือว่ายังโชคดีที่ฝนตกลงมาก่อน จึงรอดมาได้ แม้ต้นไม้ใบหญ้าที่เหี่ยวเฉา ก็เริ่มกลับมามีชีวิตชีวา ถอดยอดเขียวชอุ่มชุ่มฉ่ำ เหมือนน้ำฝนได้ฟื้นคืนชีพ ต่ออายุให้แก่พืชและสัตว์ ให้มีชีวิต ชีวากลับคืนมาอีกครั้ง น้ำฝนจึงเป็นเหมือนเป็นมนต์วิเศษ ที่โปรยปรายลงมาแก้ไขปัญหาก็แก่มนุษย์ สัตว์ และต้นไม้พืชได้เจริญงอกงามสืบต่อไป

ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนธรรมะจากธรรมชาติ โดยนำธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวหรือในตัวของมนุษย์ มาตรัสสอน พระพุทธองค์ตรัสสอนเกี่ยวกับฝนฟ้าไว้อย่างไรบ้าง เรามาศึกษาเรียนรู้ ขบคิดไปด้วยพร้อม ๆ กันครับ

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๗๕ หน้าที่ ๔๓๔-๔๓๕ มีพระสูตร ๆ หนึ่ง ชื่อว่า “อวัณฐิกสูตร” เป็นพระสูตรว่าด้วย “การเปรียบเทียบบุคคลกับฝน” เรื่องราวเป็นอย่างไร ขอเชิญท่านร่วมศึกษาไปด้วยกัน

เปรียบเทียบบุคคลกับฝน

ความจริง พระสูตรนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ พระอรหันต์เจ้าท่านได้ทรงจำและนำมาเล่าไว้ว่า ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

“ภิกษุทั้งหลาย บุคคล ๓ จำพวกนี้ มีปรากฏอยู่ในโลก บุคคล ๓ จำพวก คือพวกไหนบ้าง

๑. บุคคลผู้เปรียบด้วยฝนไม่ตก
๒. บุคคลผู้เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่บางส่วน
๓. บุคคลผู้เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่ทั่วไป

บุคคลประเภทที่ ๑ เปรียบด้วยฝนไม่ตก เป็นอย่างไร คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ไม่ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณะ พราหมณ์ คนยากเข็ญ คนหมดเสียดียงทาง คนเร่ร่อน และคนขอทานทุกหมู่เหล่า บุคคลประเภทนี้ เปรียบด้วยฝนที่ไม่ตก

บุคคลประเภทที่ ๒ เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่บางส่วน เป็นอย่างไร คือ บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณะ พราหมณ์ คนยากเข็ญ คนหมดเสียดียงทาง คนเร่ร่อน และคนขอทานบางพวก แต่ไม่ให้แก่คนบางพวก บุคคลประเภทนี้ เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่บางส่วน

บุคคลประเภทที่ ๓ เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่ทั่วไป เป็นอย่างไร คือ บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีปแก่สมณะ พราหมณ์ คนยากเข็ญ คนหมดเสียดียงทาง คนเร่ร่อน และคนขอทานทั่วทุกหมู่เหล่า บุคคลประเภทนี้ เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่ทั่วไป

ภิกษุทั้งหลาย บุคคล ๓ จำพวกนี้แล มีปรากฏอยู่ในโลก” พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเนื้อความดังกล่าวมานี้แล้ว จึงตรัสคาถาประพันธ์ดังนี้ว่า

บุคคลได้พบสมณะ พราหมณ์ คนยากเข็ญ
คนหมดเสียดียงทาง คนเร่ร่อน และคนขอทานแล้ว
ไม่ยอมแบ่งข้าว น้ำ และเครื่องใช้สอยอื่น ๆ ให้
ปัญญาชนเรียกคนต่ำทรามใจแคบเช่นนั้นว่า
‘เป็นผู้เปรียบด้วยฝนไม่ตก’
บุคคลไม่ให้ข้าวน้ำเป็นต้นแก่สมณะ พราหมณ์เป็นต้นบางพวก
แต่ให้แก่บางพวก ปัญญาชนเรียกผู้นั้นว่า
‘เป็นผู้เปรียบด้วยฝนตกในพื้นที่บางส่วน’
คนที่เขาออกปากขอได้ง่าย ชอบช่วยเหลือคนโดยทั่วหน้า มีใจเบิกบาน
แจกจ่ายสิ่งของ ปากก็พูดแต่คำว่า ‘จงให้ จงให้’

บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นคนอย่างนั้น
รวบรวมทรัพย์ที่ตนหามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม
นำมาเลี้ยงฉนภิก ยาจก ขอทานผู้มาถึง ให้อัมหนา สำราญ ด้วยข้าวและน้ำ
เหมือนเมฆฝนส่งเสียงร้องคำรามทำให้ฝนตก
จนน้ำไหลนองเต็มทั้งที่ดอนและที่ลุ่ม ฉะนั้น

จากนั้นพระอัฐฐกถาจารย์ ท่านได้อธิบายความเพิ่มเติมไว้ว่า “อวุฏฐิกสิโม” หมายถึงเมฆ
ที่ไม่ทำให้ฝนตกเลย เพราะเมฆบางกลุ่ม ตั้งเค้ามาตั้ง ๑๐๐ ขึ้น ๑,๐๐๐ ขึ้น ร้องคำรามกระหึ่ม
ฟ้าแลบแปลบปลาบ แต่ไม่มีฝนตกแม้แต่หยดเดียว พระพุทธเจ้าจึงทรงเปรียบ “บุคคลเหมือน
ฝนไม่ตก”

คำว่า “ปเทสวาสี” หมายถึงเมฆที่ทำให้ฝนตกในบางพื้นที่ หรือตกเป็นหย่อม ๆ ไม่ทั่วไป
ตกบางพื้นที่ จึงมีสำนวนไทย ๆ ที่เรามักจะได้ยินได้ฟังกันอยู่บ่อย ๆ ว่า “ฝนตกไม่ทั่วฟ้า” นั่ง
เอง

คำว่า “สัพพัตถาภิวาสี” หมายถึงมหาเมฆที่ตั้งขึ้นทั้ง ๔ ทิศ แล้วทำให้ฝนตกทั่วพื้นปฐพี
เปรียบเหมือนบุคคลที่มีใจกว้างขวางในการให้ เป็นคนมีน้ำใจ ตรงกับสำนวนไทย ๆ ที่ปรากฏ
ในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ที่ทรงประพันธ์ไว้
ในบทละครเรื่อง “เวนิสวานิส” ว่า

“อันความกรุณาปราณี
จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
จากฟากฟ้าสุราลัย สู่แดนดิน”

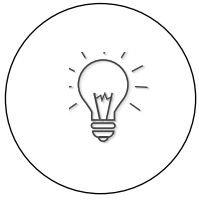
ก่อนจบขอนำธรรมะที่มากับหน้าฝน ซึ่งเป็นพุทธศาสนสุภาษิต อีกบทหนึ่งที่ว่า

“ฝนย่อมร่ำรดเรือนที่มุงไม่ดี ฉันใด
ความดีใจ ความชอบใจ (ด้วยอำนาจของราคะ)
ย่อมเสียดแทงจิตที่มีได้อบรม ฉะนั้น”
“ฝนย่อมร่ำรดเรือนที่มุงไว้ดีแล้วไม่ได้ ฉันใด
ความดีใจ ความชอบใจ (ด้วยอำนาจของราคะ)
ย่อมเสียดแทงจิตที่อบรมแล้วมิได้ ฉะนั้น”

ฉะนั้นควรหมั่นตรวจสอบหลังคาเรือน (เรือนกาย เรือนใจ) ของเราให้ดีในทุก ๆ วัน
ทุก ๆ ขณะก้าวย่าง ทำกิจกรรม หากพบมีรอยรั่วก็ให้อุดหรือปิดกั้น (ด้วยสติ) โดยเร็วพลัน ฝน
(ราคะ) ที่ตกลงมา จะได้ไม่ทันร่ำรดไปถึงเรือนใจของเราได้ ขอความเป็นผู้มีสติ สัมปชัญญะเป็น
เครื่องปิดกั้นความยินดี ไม่ยินดี จงบังเกิดมีแต่ทุกท่าน

ธรรมะน่ารู้

(ที่มา: ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา วิมุตตสังคหะ)

ภพภูมิ ๓๑ ตอนที่ ๑๗ เทวภูมิ - จาตุมหาราชิกา

เทวภูมิ - จาตุมหาราชิกา

จาตุมหาราชิกาภูมิ (ต่อจากอภัสสาร เล่มที่ ๖๐)

บางปรณกล่าวไว้ว่า เทวดาชั้นจาตุมหาราชิกามี ๒ จำพวก คือ ภูมิภคเทวดา และ อากาศภคเทวดา ส่วนรุกขภคเทวดานั้นจัดเข้าอยู่ในจำพวกภูมิภคเทวดา ดังมีสาธกบาลีแสดงไว้ในธัมมบทอรรถกถา พุทธวังสอรรถกถาและสคาถาวคคสังยุตตอรรถกถาและฎีกาว่า

๑. ภูมิิตเล รุกขคจฺฉปพฺพตาทีสุ ภูมิภคฺชา เทวดา.

(ธัมมบทอรรถกถา)

๒. ภูมิติ ภูมิภคฺชาสาณปพฺพตาวนรฺกชาทีสุ จิตฺตา.

(พุทฺธวังสอรรถกถา)

๓. ภูมิมาติ ภูมิวาสิโน.

(สคาถาวคคสังยุตตอรรถกถา)

๔. ภูมิวาสิโนติ ภูมิปฏฺลิทฺธวุตฺติโน, เอเตน รุกฺขปพฺพตนิวาสิโนปิ คหิตาโหนติ.

(สคาถาวคคสังยุตตฎีกา)

เทวดาที่มีใจโหดร้าย

เทวดาชั้นจาตุมหาราชิกาที่มีใจโหดร้าย มีอยู่ ๔ จำพวก คือ

๑. ยักโข ยักขินี ได้แก่ เทวดายักษ์ ชาย หญิง

๒. คันธัพพะ คันธัพพีได้แก่ เทวดาคันธัพพะ ชาย หญิง

๓. กุมภกันโธ กุมภกันธีได้แก่ เทวดากุมภกันท์ ชาย หญิง

๔. นาโค นาคีได้แก่ เทวดานาค ชาย หญิง

๑. ยักษ์ มี ๒ จำพวก คือ จำพวกหนึ่งมีรูปร่างสวยงามและมีรัศมี เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่ไม่ใช่คน พวกนี้เป็นเทวดายักษ์ อีกพวกหนึ่งมีรูปร่างน่าเกลียด ไม่มีรัศมี พวกนี้เป็นดิรัจฉานยักษ์ เทวดายักษ์นี้ บางทีก็มีความพอใจในการเบียดเบียนสัตว์นรกให้เดือดร้อน ฉะนั้น เมื่อมีจิตคิดอยากจะเบียดเบียนสัตว์นรกขึ้นมาในเวลาใด เวลานั้นก็เนรมิตตัวเป็นนายนิรบาลลงไปสู่นิรยโลก เที้ยวลงโทษสัตว์นรกเหล่านั้นตามความพอใจของตน หรือเมื่อมีความต้องการอยากจะกินสัตว์นรกขึ้นมา ก็เนรมิตตัวขึ้นมาเป็นแร้งยักษ์ กายักษ์ แล้วก็พากันจับสัตว์นรกเหล่านั้นกินเสีย เทวดายักษ์เหล่านี้อยู่ในความปกครองของท้าวกุเวระ หรือท้าวเวสสุวัณ

๒. คันธัพพเทวดา ได้แก่ เทวดาที่ถือกำเนิดอยู่ภายในต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม และอาศัยอยู่ตลอดไป ถึงแม้ต้นไม้จะผุพัง หรือถูกพายุพัดล้มลง หรือถูกคนมาตัดเอาไป สร้างบ้าน สร้างกุฏิ สร้างเรือเหล่านี้แล้วก็ตาม คันธัพพเทวดาเหล่านี้ก็ไม่ยอมละทิ้งที่อยู่ของตน คงอาศัยติดอยู่กับต้นไม้เรื่อย ๆ ไปฉะนั้น บ้านเรือนใด กุฏิใด หรือเรือลำใดที่มีคันธัพพเทวดาอาศัยสิงอยู่นั้น บางคราวคันธัพพเทวดานี้จะแสดงตนให้ปรากฏแก่ผู้อาศัยอยู่ในสถานที่นั้นๆ หรือถ้าไม่แสดงตนให้ปรากฏก็มักจะทำการรบกวนให้อุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้นแก่ผู้อาศัยอยู่นั้น เช่น ให้เกิดการเจ็บป่วยขึ้น หรือทำอันตรายแก่ทรัพย์สินสมบัติของบุคคลนั้นๆ ให้พินาศไป เป็นต้น เทวดาพวกนี้แหละที่เราเรียกกันว่า นางไม้หรือแม่ย่านางเรือนนั่นเอง ดังมีวจนัตถะว่า

ปฐิสฺสชีวเสณ คนฺธรุกฺเขสุ อปฺเปเนติ อุกฺคจฺจนฺตฺติ คนฺธพฺพา

“เทวดาทั้งหลายมีชื่อว่า คันธัพพะ เพราะยอมเข้าถึงด้วยการถือปฐิสฺสในต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม”

คันธรุกคันธัพพเทวดา

เทวดาคันธัพพะที่เกิดในต้นไม้ที่มีกลิ่นหอม มี ๑๐ จำพวก คือ

๑. มุลคันธัพพะ เกิดอยู่ในรากไม้
๒. สารคันธัพพะ เกิดอยู่ในแก่นไม้
๓. เผคคันธัพพะ เกิดอยู่ในเนื้อไม้
๔. ตจคันธัพพะ เกิดอยู่ในเปลือกไม้
๕. ปปฺภิกคันธัพพะ เกิดอยู่ในตะกาะไม้
๖. รสคันธัพพะ เกิดอยู่ในน้ำหอม
๗. ปิณณคันธัพพะ เกิดอยู่ในใบไม้
๘. ปุพฺผคันธัพพะ เกิดอยู่ในดอกไม้
๙. ผลคันธัพพะ เกิดอยู่ในผลไม้
๑๐. กันทคันธัพพะ เกิดอยู่ในเงาใต้ดิน

เทวดาคันธัพพ์ทั้ง ๑๐ จำพวกนี้ เรียกว่า กัณฐยุกษะ

ความแตกต่างกันในที่อาศัยของคันธัพพเทวดา และรุกขัณฐเทวดา คือ รุกขัณฐเทวดานี้ อาศัยต้นไม้อยู่เช่นเดียวกันกับคันธัพพเทวดา แตต่างกันในการอาศัยโดยที่รุกขัณฐเทวดาที่อาศัยต้นไม้อยู่นั้น ถ้าต้นไม้ที่ตนอาศัยอยู่ล้มตายลงหรือมีคนมาตัดไปแล้วรุกขัณฐเทวดาก็ย้ายไปอาศัย

ต้นไม้ยืนอยู่ต่อไป ซึ่งตรงกันข้ามกับคณัธพเทวดา ดังที่ได้แสดงมาแล้วนั้น

คณัธพเทวดาพวกหนึ่งที่เกิดขึ้นในร่างกายของมนุษย์ คือคณัธพเทวดาที่เป็นหญิง บางจำพวก ได้เคยทำกุศลกรรมไว้ในอดีตชาติ ฉะนั้น จึงได้มาเกิดในร่างกายของมนุษย์หญิง คณัธพเทวดาหญิงพวกนี้ในคัมภีร์เวท เรียกชื่อว่า โยคินี ส่วนหญิงที่ถูกคณัธพเทวดามาอาศัย เกิดนี้ ท่านก็เรียกหญิงนี้ว่าโยคินีเหมือนกัน ซึ่งชาวโลกเรียกกันว่าคนผีสิง

คนที่ถูกผีเข้าสิ่งนี้ มีอยู่ ๒ จำพวก คือ พวกที่ ๑ คือพวกที่ถูกคณัธพเทวดามาอาศัยเกิด ตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ของมารดา พวกที่ ๒ คือพวกที่คณัธพเทวดามาอาศัยเกิดเมื่อเจริญเติบโต แล้ว และหญิงที่ถูกคณัธพเทวดาสังอยู่นี้ เมื่อเกิดความไม่พอใจผู้ใดผู้หนึ่งขึ้นแล้วก็ใช้คณัธพเทวดาที่อยู่ในร่างกายของตน ให้ไปทำความเดือดร้อนประทุษร้ายแก่บุคคลที่ตนไม่ชอบอยู่นั้น ต่างๆ นานา แล้วแต่จะมีโอกาสเหมาะเวลาใด

หญิงที่ถูกคณัธพเทวดาเข้าสิงอยู่นี้ ในเวลาปกติ ความเป็นอยู่ เช่น การกินอาหาร การทำกิจการต่างๆ ก็เหมือนกันกับคนธรรมดาตนเอง แต่เมื่อถึงเวลาวันเพ็ญพระจันทร์ขึ้นเต็มดวง ด้วยอำนาจของคณัธพเทวดาที่สิงอยู่ในร่างกายนั้น ทำให้หญิงนี้ออกเที่ยวแสวงหาอาหารในเวลากลางคืน ในขณะที่กำลังเที่ยวหาอาหารอยู่นั้น ก็มีแสงเป็นประกายออกมาจากร่างกายด้วย อิทธิฤทธิ์ของคณัธพเทวดา ฉะนั้น คณัธพเทวดานี้จึงมีชื่อว่า ชุณหา แปลว่า เทวดามีความสว่าง ดังมีวจนัตถะว่า ชุสนติ ทิพพนตฺติ ชุณหา “คณัธพเทวดาชื่อว่า ชุณหา เพราะเป็นผู้ทำแสงสว่างให้ปรากฏขึ้น” คำว่า โยคินี ชุณหา ผีสิง ทั้งสามคำนี้มีความหมายอย่างเดียวกัน, ก็ คณัธพเทวดาทั้งหมดที่ได้กล่าวแล้วนี้ อยู่ใต้อำนาจการปกครองของท้าวธรรมาธิบดี

๓. กุมภกัณฐเทวดา เป็นเทวดาจำพวกหนึ่งที่เรียกกันว่า รากษส มีลักษณะรูปร่างพุงใหญ่ ตาพองโตสีแดง มีที่อยู่สองแห่ง คือในมนุษย์โลก แห่งหนึ่งและในนิรยโลกแห่งหนึ่ง

กุมภกัณฐเทวดาที่อยู่ในมนุษย์โลก มีหน้าที่รักษาป่า ภูเขา ต้นไม้ สระโบกขรณี แม่น้ำ พุทธเจดีย์ แก้วรัตนะ ต้นยาที่ประเสริฐ ต้นไม้ที่มีดอกหรือไม้หอม เช่นภูเขาเวปุลละที่มีแก้วมณี และต้นมะม่วงที่เรียกว่า อัปภันตระ เป็นต้น สถานที่ต่างๆ ที่กุมภกัณฐเทวดาดูแลรักษาอยู่นั้น ถ้าหากว่ามีผู้ใดล่วงล้ำเข้าไปในบริเวณที่ตนดูแลรักษา ซึ่งท้าวจาตุมหาราชกำหนดไว้แล้วนั้น กุมภกัณฐเทวดาก็จับเอาบุคคลนั้นกินได้โดยไม่มีโทษ ดังมีวจนัตถะแสดงไว้ว่า “*รตนาทีนิ รกฺขิตฺวา อสนฺติ ภกฺขนฺตฺติ รกฺขสา*” “เทวดาผู้รักษาสมบัติต่างๆ มี แก้วมณี เป็นต้น ซึ่งถ้าผู้ใดมาเอาไปย้อมจับผู้นั้นกินเสียเรียกว่ารากษส” ส่วนพวกกุมภกัณฐเทวดาที่อยู่ในนิรยโลกนั้น ก็ได้แก่

นายนิรยบาลรากษส การากษส สุนัขรากษส แร้งรากษสนั่นเอง ที่มีหน้าที่คอยลงโทษสัตว์นรก และจับสัตว์นรกกิน สำหรับนายนิรยบาลยักษ์ กายักษ์ สุนัขยักษ์ แร้งยักษ์ ที่ได้แสดงมาแล้วเป็นพวกเทวดายักษ์ กุมภัณฑ์เทวดาเหล่านี้ อยู่ในความปกครองของท้าววิรุฬหกะ

๔. นาคเทวดา มีกำเนิด ๒ อย่าง คือ กำเนิดสุนธระ และกำเนิดกุ่มมเทวะมีที่อยู่ ๒ แห่ง คือ อยู่ใต้ดินธรรมดาแห่งหนึ่ง อยู่ใต้ภูเขาแห่งหนึ่ง นาคเทวดาที่อาศัยอยู่ในสถานที่ ๒ แห่งนี้ชื่อว่า ปฐวีเทวดา

นาคเทวดาทั้งหลายนี้ บางคราวก็มีการสนุกสนานรื่นเริงด้วยการเล่นต่างๆ และในขณะที่ที่นาคเทวดากำลังเล่นกีฬาสนุกสนานอยู่นั้น มีความกระเทือนแรงมากจนเกิดแผ่นดินไหวขึ้นได้ แต่ไม่ใช่เป็นทุกครั้งไป เพราะบางทีแผ่นดินไหวขึ้นด้วยอำนาจของเหตุอื่นก็มี

นาคเทวดานี้มีวิชาเกี่ยวกับเวทมนต์คาถาต่างๆ ในพรหมชาลสูตรแสดงชื่อของเวทมนต์คาถานี้ว่า วัตถุวิชา หรือภูมิวิชา นาคเทวดาเหล่านี้ เมื่อขณะที่ท่องเที่ยวไปในมนุษยโลก บางทีก็ไปในสภาพร่างกายเดิมของตน บางทีก็เนรมิตเป็นคน เป็นสุนัขเสือ หรือราชสีห์เที่ยวไป นาคเทวดาพวกนี้ มีอหังการจิตใจชอบในการลงโทษพวกสัตว์นรก เช่นเดียวกันกับพวกยักษ์เทวดาทั้งหลาย ฉะนั้น ในบางคราวก็ลงไปสู่นิรยโลกเพื่อลงโทษพวกสัตว์นรก และเนรมิตตัวเป็นแร้งยักษ์ สุนัขยักษ์ แล้วเที่ยวจับสัตว์นรกเหล่านั้นกิน

เทวดาชั้นจาตุมหาราชิกาที่มีใจโหดร้าย ๔ จำพวกตามที่กล่าวมาแล้วนี้ มิใช่แต่จะเที่ยวเบียดเบียนสัตว์พวกอื่นให้เดือดร้อนเท่านั้น ถึงแม้ว่าในจำพวกเดียวกันก็มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกันให้เดือดร้อนอยู่เสมอเช่นเดียวกัน ฉะนั้น ท้าวมหาราชทั้ง ๔ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครองอยู่ จึงได้จัดตั้งหัวหน้าขึ้นเพื่อคอยดูแล ห้ามปรามไม่ให้ไปเที่ยวเบียดเบียนสัตว์อื่นๆ และวิวาทซึ่งกันและกัน

บางคราวที่ในมนุษยโลกมีคนตายมากจนผิดปกติ ถ้ามีการจัดตั้งเครื่องสังเวทและบูชา ท้าวจาตุมหาราชทั้ง ๔ แล้ว อันตรายต่างๆที่กำลังปรากฏอยู่ในขณะนั้นก็จะค่อยๆเลาลง ดังมีสาธกบาลีแสดงไว้ในพระบาลีเปตวัตถุว่า

อตุตทาโร จ มหาราช โลกปาเล ยสุลิเน
 กุเวรํ รัตนฐณฺณจ วิรูปกฺขํ วิรูปุหฺกํ
 เต เจว ปุชิตา โหณฺติ ทายกา จ อนิปฺผลา.

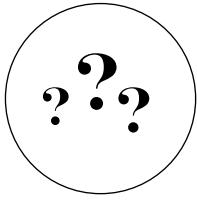
แปลความว่า ท้าวมหาราชทั้ง ๔ องค์ คือ ท้าวกุเวรระ ท้าวรัตนฐณะ ท้าววิรูปกษะ
 ท้าววิรูปุหะนี้ มียศและบริวารมาก เป็นผู้รักษาคุ้มครองมนุษย์ทั้งหลาย ผู้ใดทำการบูชาท่าน
 ด้วยอามิสบูชาต่างๆ แล้ว ผู้นั้นย่อมไม่เสียผลในการบูชา นั้น โดยจะได้รับความสุขความสบาย
 เป็นเครื่องตอบแทน

สรุปความว่า เทวดานั้นจาทุมหาราชทั้งหมดนั้น มีอยู่ด้วยกันหลายจำพวกเช่น บาง
 พวกมีร่างกายสวย บางพวกไม่สวย บางพวกมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา บางพวกไม่
 เลื่อมใส บางพวกชอบเบียดเบียนสัตว์อื่น บางพวกชอบรักษาศาสนา รักษาโลก รักษาสถานที่
 ต่างๆ รักษาแก้วรัตนะ เหล่านี้ เป็นต้น

การแสดงความเป็นไปต่างๆ ของเทวดาชั้นจาทุมหาราชิกานี้ มีมาในอรรถกถาฎีกาแห่ง
 พระอภิธรรม อรรถกถาแห่งทีฆนิกาย อรรถกถาแห่งชาดก และคัมภีร์พระเวท

การแสดงเทวดาชั้นจาทุมหาราชิกา จบ

English column

Sayadaw U Pandita

The Seven Factors of Enlightenment (Part XVI)

[The 5th]

TRANQUILLITY (ปัสสัทธิ) :

FIFTH FACTOR OF ENLIGHTENMENT

Most people's minds are in a state of agitation all the time. Their minds run here and there, flapping like flags in a strong wind, scattering like a pile of ashes into which a stone is tossed. There is no coolness or calmness, no silence, no peace. This restlessness or dissipation of mind might properly be called the waves of mind, reminiscent of the water's surface when wind is blowing. Ripples or waves of mind become apparent when restlessness occurs.

Even if this scattered mind becomes concentrated, the concentration still is associated with restlessness, as when one sick member of the family affects all the others with feverishness and unrest. So, too, restlessness has a strong effect on other simultaneously occurring mental states. When restlessness is present, it is not possible for true happiness to be reached.

When the mind is scattered, it is difficult to control our behavior. We begin to act according to our whims and fancies without considering properly whether an action is wholesome or not. Because of this unthinking mind, we may find ourselves performing unskillful actions or saying unskillful things. Such speech and action can lead to remorse, self-judgement and even more agitation. "I was wrong. I shouldn't have said that. If only I'd thought about it before I did it." When the mind is assaulted by remorse and regret, it will not be able to

gain happiness.

The enlightenment factor of tranquility arises in the absence of restlessness and remorse. The Pāli word for it is passaddhi, which means cool calmness. Coolness and calmness of mind can only occur when mental agitation or activity have been silenced.

In the world today, people feel a lot of mental suffering. Many resort to drugs, tranquilizers and sleeping pills to bring calm and enjoyment to their minds. Often young people experiment with drugs to get through a period in their lives when they feel great agitation. Unfortunately they sometimes find drugs so enjoyable that they end up addicted, which is a terrible pity.

The tranquil peace that comes from meditation is far superior to anything drugs or any other external substances can provide. Of course, the goal of meditation is much higher than just peace, but peace and tranquility are nonetheless benefits of walking the straight, correct path of the Dhamma.

Calming the Mind and Body

The characteristic of passaddhi is to calm the mind and body, to silence and tranquilize agitation.

Extracting Heat from the Mind

Its function is to extract or suppress the heat of the mind which arises due to restlessness, dissipation or

remorse. When the mind is assaulted by these harmful states, it becomes hot, as if on fire. Tranquility of mind extinguishes that heat and replaces it with the characteristic of coolness and ease.

Nonagitation

The manifestation of passaddhi is nonagitation of body and mind. As a yogi you can easily observe how this state of mind brings about great calm and tranquility, physical and mental. Surely you are familiar with the absence of tranquility. There is always an urge to move, to get up and do some thing. The body twitches, the mind darts nervously back and forth. When all of this ceases, there are no ripples in the mind, just a smooth and calm state. Movements become gentle, smooth and graceful. You can sit with hardly a flutter of movement.

This factor of enlightenment follows invariably upon the arising of the previous one, rapture. The strongest rapture, pervasive rapture, is most particularly associated with strong tranquility. After pervasive rapture has filled the whole body, one feels unwilling to move at all, not to mention to disturb one's mental stillness.

It is said that the Buddha spent the first forty-nine days after his liberation enjoying the fruits of enlightenment. He maintained certain postures for seven days each, at seven different places, enjoying the fruits of enlightenment by going in and out of fruition attainments. By virtue of his pervasive Dhamma pīti or Dhamma

rapture, his whole body was permeated with satisfaction for all of that time, so that he did not want to move and could not even fully close his eyelids. His eyes remained fully opened or half opened. You, too, may experience how the eyes fly open involuntarily when strong rapture arises. You may try to close them, but they fly open again. Eventually you may decide to continue your practice with your eyes open. If you have such experiences, perhaps you can appreciate how much greater was the Buddha's happiness and Dhamma rapture.

Wise Attention Brings Tranquility

According to the Buddha the way to arouse tranquility is through wise attention. More specifically, this is wise attention directed toward activating wholesome thoughts, wholesome mental states and, more importantly, meditative mental states, so that tranquility and rapture will arise.

Ref: In This Very Life, The Liberation Teachings of the Buddha, Sayādaw U Pandita (1992)

แวนธรรมปฏิบัติ ตอนที่ ๘

พระอาจารย์ใหญ่ ดร. ภัททันตะ อาสภะมหาเถระ

อะระหัง

สวดไปพร้อมกับสวดภาวนา
หรือสวดคนเดียวก็ได้

ชั้นทุณณิมิตต์ อาระหัง

โย จามะนาไป สกฺขณัสสะ สักโก

ปาปิตตะโท ทุสสุณัง อะระหัน

ทุสสุณากาณะ วิสาสะเนตฺตํ

ชั้นทุณณิมิตต์ อาระหัง

โย จามะนาไป สกฺขณัสสะ สักโก

ปาปิตตะโท ทุสสุณัง อะระหัน

ทุสสุณากาณะ วิสาสะเนตฺตํ

ชั้นทุณณิมิตต์ อาระหัง

โย จามะนาไป สกฺขณัสสะ สักโก

ปาปิตตะโท ทุสสุณัง อะระหัน

ทุสสุณากาณะ วิสาสะเนตฺตํ

บทที่ ๓

มิจฉัตตะ ๑๐

มิจฉา สภาโว มิจฉุตถิ

มิจฉัตตะ คือสภาพที่ผิด หมายถึงการกระทำผิดไม่แยบคาย (อโยนิโสมนสิการ) ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสภาพที่ผิด มีการกระทำผิด พุตผิด คิดผิด เป็นต้น มิจฉัตตะมี ๑๐ ประการ คือ

๑. มิจฉาทิฏฐิ	๒. มิจฉาสังกัปปะ
๓. มิจฉาวาจา	๔. มิจฉากัมมันตะ
๕. มิจฉาอาชีวะ	๖. มิจฉาวายามะ
๗. มิจฉาสติ	๘. มิจฉาสมาธิ
๙. มิจฉาวิมุตติ	๑๐. มิจฉาญาณะ

มิจฉัตตะ ๑๐ ประการนี้ ส่วนใหญ่ก็มีนัยตรงกันข้ามกับองค์มรรค ๘ มีสัมมาทิฏฐิเป็นต้นนั่นเอง ฉะนั้น จะอธิบายเป็นบางประการเท่านั้น

ถาม มัจฉัตตะ ๑๐ ประการนี้ มรรคใดประหาณมิจฉัตตะใดได้บ้าง ขอให้ อธิบายโดยยกหลักฐานด้วย ?

ตอบ มีสารกบาลีแสดงการประหาณมิจฉัตตะ ๑๐ ด้วยอำนาจแห่งอริยมรรค ทั้ง ๔ คือ

มิจฉุตเตสุ มิจฉาทิฏฐิ มุสาวาท มิจฉาภุมมุโถ มิจฉาอาชีโวติ อิมะ ปฐมญาณวชุนา มิจฉา
สภกุปโป ปสุณวาจา ผรุสวาจาติ อิมะ ตติยญาณวชุนา สมุเปปฺปลาปมิจฉาวายามมิจฉาสติมิจฉาสมาธิมิจ

ฉาวิมุตติมิจฉาญาณานิ จตุตถญาณวชุนานิ.

(วิสุทธิมรรค)

แปลเป็นใจความว่า มิจฉาทิฏฐิ มุสาวาท มิจฉากัมมันตะ มิจฉาอาชีวะประหาณได้โดย
โสดาปัตติมัคคญาณ มิจฉาสังกัปปะ ปสุณวาจา ผรุสวาจาประหาณได้โดยอนาคามี มัคคญาณ
สัมปัปฺปลาปะ มิจฉาวายามะ มิจฉาสติ มิจฉาสมาธิ มิจฉาวิมุตติ มิจฉาญาณะ ประหาณได้โดย
อรหัตตมัคคญาณ

ถาม ขอให้ขยายความของมิจฉัตตะที่พระโสดาบันประหาณได้ว่ามิจฉัตตะใด หมายความว่าอย่างไร ?

ตอบ พระโสดาบันละมิจฉาทิฏฐิ คือความเห็นผิด มุสาวาท การกล่าวคำเท็จ มิจฉากัมมันตะ การประกอบการทำงานที่ผิด มิจฉาอาชีวะ การประกอบอาชีพที่ผิด รวม ๔ ประการ

ถาม ขอให้ขยายความของมิจฉัตตะที่พระอนาคามีประหาณได้ ?

ตอบ พระอนาคามีบุคคลละมิจฉาสังกัปปะ ความดำริผิด ปิสุณวาจา การกล่าววาจาเสื่อมเสีย ผรุสวาจา การกล่าววาจาหยาบทั้ง ๓ ประการที่เป็นสุขุมะอย่างประณีตได้โดยเด็ดขาด

ถาม ถ้าเช่นนั้นมิจฉัตตะทั้ง ๓ ประการนี้ ที่เป็นอย่างหยาบ ใครเป็นผู้ละได้และในคำแปลบาลีนัย ไม่ปรากฏว่าพระสกทาคามีละมิจฉัตตะอะไรได้ บ้างเลย ?

ตอบ พระสกทาคามีละมิจฉัตตะ ๓ ประการนี้ ที่เป็นโอฬาริกะอย่างหยาบได้โดยกระทำให้เป็นอนุกระระ คือให้เบาบางลง ที่ท่านไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ด้วยก็เพราะในที่นี้กล่าวแต่เฉพาะที่ละได้เป็นสมุทฺเทท คือละได้เด็ดขาดเท่านั้น

ถาม มิจฉาวาจาทั้ง ๔ คือ มุสาวาท ปิสุณวาจา ผรุสวาจา สัมผัสปปลาปะนี้เป็นเสียงที่เปล่งออกมา อริยมรรคจะทำการประหาณได้อย่างไร ?

ตอบ การประหาณมิจฉาวาจาทั้ง ๔ นั้น อริยมรรคมิได้ประหาณเสียงที่เปล่งออกมา แต่ประหาณเจตนา (คืออกุศลเจตนาเจตสิกที่จะกล่าว มิจฉาวาจาทั้ง ๔ นั้น) ดังมีสาธกบาลีที่ปรากฏในวิสุทธิมรรคอรุททว่า เจตนาเยว เจตตุ วาจาติ เวทิตพฺพา ซึ่งแปลว่า การกล่าววจีทุจริตทั้ง ๔ นั้น เจตนาเป็นสำคัญ

ถาม จะพิจารณาทราบได้หรือไม่ว่า ท่านผู้ใดละวจีทุจริตนี้ได้เด็ดขาด ?

ตอบ การพิจารณานั้น พิจารณาได้ยากสักหน่อย ดังตัวอย่างเช่นพระปิลินทวัจฉเถระ ท่านผู้นี้เป็นพระอรหันต์ผู้สิ้นอาสวกิเลสแล้ว แต่ยังเป็นผู้มักกล่าววาจาหยาบ เช่นมักจะกล่าวว่า วสล, วสล, คนถ่อย คนถ่อย

ดังมีเรื่องปรากฏว่า วันหนึ่ง ได้มีพ่อค้าเกวียนบรรทุกดีปลีผ่านมาทางที่ท่านนั่งอยู่ พระปิลินทวัจฉะได้ร้องทักว่า เฮ้ยคนถ่อย เจ้า บรรทุกอะไร พ่อค้าดีปลีได้ยินคำทักเช่นนั้นก็นึกโกรธ จึงร้องตอบไปว่า บรรทุกขี้หนูมาครับ ท่านใดนั่น ดีปลีในเกวียนของพ่อค้าก็กลายเป็นมูลหนูไปทั้งสิ้น พ่อค้าเห็นเหตุการณ์เป็นไปเช่นนั้น ก็มีความตกใจเป็นอย่างยิ่ง จึงรีบไปขอขมาต่อท่าน มูลหนูในเกวียนก็กลับเป็นดีปลีดังเดิม

ดังตัวอย่างที่กล่าวนี้ จึงเห็นว่าการตัดสินเรื่องละมิจฉัตตะอันเกี่ยวกับวาจา นั้น เป็นการยากแก่การพิจารณา เพราะแท้จริงพระอรหันต์นั้นย่อมปราศจากกิเลส หรือมิฉัตตะทุกประการแล้ว แต่ที่กล่าวเป็นผรุสวาทก็ด้วยอำนาจของวาสนาที่ท่านไม่อาจละได้ เพราะผู้ที่ละวาสนาได้ก็มีแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระปัจเจกพุทธเจ้า ๒ พระองค์เท่านั้น

ถาม ขอให้ขยายความมิฉัตตะที่พระอรหันต์ละได้ ?

ตอบ พระอรหันต์ละสัมผัสปปลาปะ (การกล่าววาจาเพื่อเจ้าไร้สาระ) มิฉาวายามะ (ความพยายามผิด) มิฉาสติ (ความระลึกผิด) มิฉาสมาธิ (ความตั้งใจผิด) มิฉาวิมุตติ (ความหลุดพ้นที่ผิด) มิฉาญาณะ (ความรู้ที่ผิด) รวม ๖ ประการ ได้โดยเด็ดขาด

มิฉัตตะนี้ เป็นส่วนที่เกิดได้ทางกายทวาร มี ๓ ประการ คือ ปาณาติบาต การฆ่าสัตว์ อทินนาทาน การลักทรัพย์ กาเมสุมิฉาจาร การประพฤติดูผิดในประเวณี เรียกว่า มิฉากัมมันตะ การงานที่ผิดทางกาย

วชิทุจิริต ๔ คือ มุสาวาท การกล่าวคำเท็จ ปิสุณวาจา การกล่าวส่อเสียด ผรุสวาท การกล่าวคำหยาบ สัมผัสปปลาปะ การพูดเพื่อเจ้า เรียกว่า มิฉาวาจา การกล่าววาจาที่ผิด

กายทุจิริต ๓ วชิทุจิริต ๔ รวมทั้ง ๗ ประการ หรือเพียงประการใด ประการหนึ่งก็ดี ซึ่งบุคคลประพฤติดูผิดด้วยอาชีวะ เรียกว่า มิฉาอาชีวะ การประกอบอาชีพที่ผิด

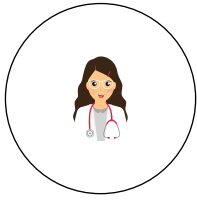
มิฉาสติ คือความระลึกผิดปล่อยจิตไปตามโลกียอารมณ์ต่างๆ มีรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสเป็นต้น ที่ตนเคยประสบมาแล้วยังตามระลึกอยู่เรื่อยๆ อันเป็นอกุศลจิตตูปบาท อันมี โลกะ โทสะ โมหะเป็นมูลอย่างใดอย่างหนึ่ง (องค์ธรรมของมิฉาสตินี้ ได้แก่ วิตกเจตสิก ที่ประกอบในอกุศลจิต)

มิฉาญาณะ ความรู้ผิด คือความรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นความรู้ในวิชาการต่างๆ อันมีโทษ เช่น ความรู้ในการฆ่า การทำลายมีการกระทำให้เปิดปรมาณูเป็นต้น เรียกว่า มิฉาญาณะ องค์ธรรมได้แก่ โมหเจตสิก

มิฉาวิมุตติ คือความสำคัญผิดว่าหลุดพ้น เช่นกิเลสของตนยังประหาณไม่ได้หมด แต่เข้าใจว่าประหาณหมดแล้ว องค์ธรรมได้แก่ โลภจิตตูปบาท

อนึ่ง มิฉาวิมุตตินี้มี ๒ ประการ คือ ที่เป็นอุปายคมนิยประการหนึ่ง ไม่เป็นอุปายคมนิยอีกประการหนึ่ง และที่ไม่เป็นอุปายคมนิย ก็จำแนกเป็นโอฬาริกะและสุขุมะ ส่วนที่เป็นอุปายคมนิย พระโสดาบันประหาณได้เด็ดขาด ส่วนที่เป็นสุขุมะอันเกี่ยวด้วยกามราคะ พระอนาคามีประหาณได้เด็ดขาด ส่วนที่เป็นสุขุมะอันเกี่ยวด้วยภวราคะ พระอรหันต์ประหาณได้เด็ดขาด

คุยกับหมอ

หมอพิม

ภาวะไขมันเกาะตับ

สวัสดีค่ะชาวอาสาสมัครทุกท่าน หลังจากที่หมอฟิมทำงานมานาน ได้พบกับผู้ป่วยที่มี “ภาวะไขมันเกาะหรือ พอกตับ” จากภาพตรวจทางอัลตราซาวด์เป็นจำนวนมาก บางรายมีอาการ เช่น จุกเสียดแน่นท้อง บางรายไม่มีอาการ และคนไข้ส่วนใหญ่มักมีปัญหาอ้วนลงพุง เป็นโรคเบาหวาน ไขมันโลหิตสูง ไม่ค่อยออกกำลังกาย ทานของมันของทอด เนื้อสัตว์เยอะ หรือ แม้แต่กระทั่งอาหารที่มีแป้งและน้ำตาลเป็นส่วนประกอบปริมาณมาก หลายคนก็สงสัยว่า เป็นไขมันเกาะตับแล้วอันตรายอย่างไร คอลัมน์คุยกับหมอครั้งนี้ มีคำตอบมาฝากค่ะ

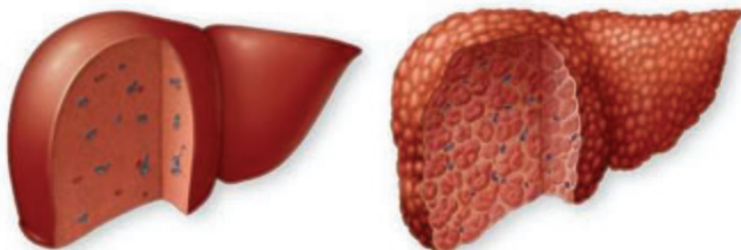
ไขมันเกาะตับที่ไม่ได้เกิดจากการรับประทานแอลกอฮอล์ (Nonalcoholic fatty liver disease, NAFLD)

คือโรคตับที่เกิดในผู้ป่วยที่ไม่ได้ดื่มหรือดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณน้อย และเป็นโรคตับชนิดหนึ่งที่พบได้บ่อยที่สุดทั่วโลก โดยความรุนแรงของไขมันพอกตับมีตั้งแต่ระดับน้อย ไปจนถึงมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดการอักเสบของตับตามมา (Nonalcoholic steatohepatitis, NASH หรือ metabolic dysfunction-associated steatohepatitis, MASH)

เมื่อไขมันสะสมในตับ จะก่อให้เกิดภาวะตับบวมและอักเสบ ผลที่ตามมาคือเกิดแผลเป็นในตับ หากเป็นเรื้อรังและรุนแรงมากขึ้น จะก่อให้เกิดตับแข็ง (liver cirrhosis) ตามมา ทำให้การทำงานของตับ ซึ่งมีหน้าที่ทำลายสารพิษต่างๆ การผลิตโปรตีนบางชนิด สารคงความแข็งตัวของเลือดที่จำเป็นในร่างกายแย่ลง ก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

อาการของภาวะไขมันเกาะตับเริ่มต้น

- อ่อนเพลีย
- รู้สึกไม่สบายตัว ครั่นเนื้อตัว
- ปวดหรือจุกเสียดท้องบริเวณขวาบน

อาการของภาวะไขมันเกาะตับที่มีภาวะรุนแรงร่วมกับตับแข็ง

- คับตามผิวหนัง
- ท้องบวม จากภาวะน้ำเกินในช่องท้อง (Ascites)
- ขาบวม กดบวม มักเป็นสองข้าง
- เหนื่อย หายใจเร็ว
- เห็นหลอดเลือดดำลักษณะคล้ายแมงมุมที่ผนังหน้าท้อง
- ม้ามโต
- ตัวเหลือง ตาเหลือง

สาเหตุและความเสี่ยงต่อการเกิดไขมันเกาะตับ

- น้ำหนักเกิน หรืออ้วนลงพุง (ค่าดัชนีมวลกาย (BMI) > 25 kg/m²)
- เบาหวาน (น้ำตาลในโลหิตสูง) และภาวะดื้ออินซูลิน
- ไขมันในโลหิตสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าไตรกลีเซอไรด์ในโลหิตสูง (Hypertriglyceridemia)
- พันธุกรรม
- ไทรอยด์ฮอร์โมนต่ำ
- โรคทางเมตาบอลิก (Metabolic syndrome) เช่น ความดันสูง เบาหวาน ไขมันโลหิตสูง

ภาวะแทรกซ้อนจากไขมันเกาะตับ

- ตับแข็ง หรือตับมีแผลเป็น
- หลอดเลือดดำโป่งพองในหลอดอาหารหรือกระเพาะอาหาร (Esophageal and gastric varices) เนื่องจากความดันหลอดเลือดในตับสูง ทำให้เกิดเลือดออก โดยมีอาการอาเจียนเป็นเลือดสด ปริมาณมาก หากเสียเลือดปริมาณมาก อาจทำให้ความดันโลหิตต่ำ และเสียชีวิตตามมาได้ หรือบางรายอาจเกิดอาการสำลักเลือดและเศษอาหารเข้าหลอดลมและปอด ทำให้เกิดทางเดินหายใจอุดตันและปอดอักเสบติดเชื้อได้
- มะเร็งตับ มักเป็นผลพวงตามหลังการเกิดตับอักเสบและตับแข็ง โดยผู้ป่วยมักมีอาการปวดท้อง คลำได้ก้อนบริเวณขวา-กลางบน มีไข้ เหงื่อแตกกลางคืน เบื่ออาหาร น้ำหนักลด หากเจอในระยะท้าย มะเร็งอาจแตก ทำให้มีเลือดออกปริมาณมากในช่องท้อง หรืออาจลุกลามเข้าหลอดเลือด กระจายไปส่วนต่างๆ ของร่างกาย และเสียชีวิตได้

การป้องกันไขมันเกาะตับ

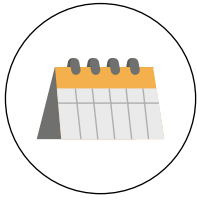
- รับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของผัก ผลไม้ ธัญพืชไม่ขัดสี และไขมันดี (เช่น ไขมันจากถั่ว เป็นต้น)
- หลีกเลี่ยงการรับประทานเนื้อสัตว์ติดมัน หรือมีหนัง เช่น หมู เนื้อวัว หนังไก่ หากจะรับประทานให้เลือกเฉพาะบริเวณที่ติดมันน้อย หรือเลี่ยงการทานส่วนที่ติดมัน แนะนำรับประทานเนื้อไก่ หรือเนื้อปลา
- ไม่รับประทานแอลกอฮอล์ ลดการรับประทานน้ำตาลแปรรูป เช่น น้ำตาลทรายขัดสี น้ำหวาน ชาใส่น้ำตาล กาแฟซองสำเร็จรูป ขนมหวาน แป้ง/ข้าวขัดสี เป็นต้น
- ควบคุมน้ำหนักให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ สมส่วนคือ ค่าดัชนีมวลกาย หรือ BMI (Body Mass Index) อยู่ระหว่าง 18.5-22.90
- ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ 30-40 นาทีต่อวัน 3-5 วันต่อสัปดาห์ โดยเน้นการออกกำลังกายแบบแอโรบิก คือใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การวิ่ง เดินเร็ว เต้น ว่ายน้ำ เป็นต้น

ปัจจุบัน โรคไขมันเกาะตับสามารถวินิจฉัยผ่านการตรวจเลือด และอัลตราซาวด์ หากผู้ใดที่มีปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวสามารถเข้ารับการตรวจโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ หากแพทย์พิจารณาแล้วมีความเสี่ยงหรือเข้าข่ายสงสัย แพทย์จะทำการส่งตรวจเพิ่มเติมอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามหากอยู่ในสถานที่ห่างไกลจากแพทย์หรือโรงพยาบาล แต่เราพิจารณาแล้วพบว่ามีความเสี่ยง สามารถป้องกันการเกิดภาวะไขมันพอกตับตามที่หมอแนะนำในข้างท้าย ก็จะช่วยลดและทำให้ห่างไกลจากภาวะไขมันเกาะตับได้นั่นเองค่ะ

อ้างอิง

- <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/nonalcoholic-fatty-liver-disease/symptoms-causes/syc-20354567>
- <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/line/%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%84%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5/>

ตารางกิจกรรม ประจำปี ๒๕๖๗

มกราคม

๑ มกราคม

วันขึ้นปีใหม่

กุมภาพันธ์

๒๔ กุมภาพันธ์

วันมาฆบูชา

๒๓ - ๒๖ กุมภาพันธ์

คอร์สสมาธิภาวนา

เมษายน

๖ เมษายน

วันจักรี

๑๓ - ๑๖ เมษายน

วันสงกรานต์

พฤษภาคม

๑ พฤษภาคม

วันแรงงาน

๔ พฤษภาคม

วันฉัตรมงคล

๑๐ พฤษภาคม

วันพืชมงคล

๑๓ - ๑๖ พฤษภาคม

คอร์สวิสาขภาวนา

๒๒ พฤษภาคม

วันวิสาขบูชา และผ้าป่าสามัคคี

๓๐ พฤษภาคม

วันอัฐมีบูชา

มิถุนายน

๓ มิถุนายน

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

พระนางเจ้าสุทิศา พัทธสุธาพิมลลักษณ

พระบรมราชินี

กรกฎาคม

๒๐ กรกฎาคม - ๑๘ ตุลาคม

คอร์สสังฆานุปัสสนา (คอร์ส ๓ เดือน)

๒๐ กรกฎาคม

วันอาสาฬหบูชา

๒๑ กรกฎาคม

วันเข้าพรรษา

๒๘ กรกฎาคม

วันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิงหาคม

๑๒ สิงหาคม

วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า
สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พันปีหลวง และวันแม่แห่งชาติ

ตุลาคม

๑๓ ตุลาคม

วันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรม
ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร

๑๗ ตุลาคม

วันออกพรรษา

๑๘ ตุลาคม

วันตักบาตรเทโวโรหณะ

๒๐ ตุลาคม

กฐินสามัคคี

๒๒ - ๒๙ ตุลาคม

คอร์สมุทิตาอาจริยปฏิบัติบูชา ครั้งที่ ๑๒

๒๓ ตุลาคม

วันปิยมหาราช

พฤศจิกายน

๑๕ พฤศจิกายน

วันลอยกระทง

๒๔ - ๒๙ พฤศจิกายน

คอร์ส “ปฏิบัติธรรม พระอาจารย์
อัสภะมหาเถระ ครั้งที่ ๑๔”

๒๔ พฤศจิกายน

ครบรอบวันละสังขารหลวงปู่ใหญ่ ปีที่ ๑๔

ธันวาคม

๕ ธันวาคม

วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาท
สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลย
เดชมหาราช บรมนาถบพิตร (วันพ่อแห่งชาติ)

๑๐ ธันวาคม

วันรัฐธรรมนูญ

๓๑ ธันวาคม

วันสิ้นปี

การสนับสนุนกิจกรรมของวัด

ญาติโยมและผู้มีจิตศรัทธาที่ไม่สะดวกเดินทางมาที่วัดภักทันทะอาสาฬหารามด้วยตนเอง สามารถบริจาคปัจจัยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายและสนับสนุนกิจการต่างๆ ภายในวัด โดยทางวัดมีบัญชีที่สามารถรับปัจจัยสนับสนุนผ่านธนาคาร ดังต่อไปนี้

กองทุนกลาง (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าบำรุงยานพาหนะค่าน้ำมัน ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด และใช้เบิกจ่ายสมทบบัญชีอื่นๆ ทุกประเภท

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64875-0

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39552-1

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนกลาง)

กองทุนภัตตาหาร (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าภัตตาหารสำหรับพระภิกษุสามเณรในยามจำเป็นและเป็นค่าอาหารสำหรับโยคีบุคคลผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมกรรมฐานในวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64876-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39554-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (กองทุนภัตตาหาร)

กองทุนอุโบสถ (มีสองบัญชี)

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและงานที่เกี่ยวข้องกับอุโบสถของวัด

๑. ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64886-6

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

๒. ธ.กรุงไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 210-0-39551-3

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม (อุโบสถ)

กองทุนเผยแพร่

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเผยแพร่ธรรมะ เช่น ค่าพิมพ์ ค่าจัดทำหนังสือ และค่าเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็น

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64885-8

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนสงฆ์อาพาธ

เพื่อเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และค่าตรวจรักษาโรค ในคราวจำเป็นสำหรับพระภิกษุ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรม

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64878-5

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนที่ดิน

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดิน

ธ.กรุงเทพ สาขาบ้านบึง บัญชีฝากประจำ ๖ เดือน เลขที่ 353-216894-9

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

กองทุนอาสภาคาร

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคาร ศาสนนิยสภา (ที่ตั้งรูปปั้นหลวงพ่อกว้างใหญ่)

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-23760-4

ชื่อบัญชี ภักทันทะอาสภาคาร

กองทุนก่อสร้าง

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารถาวรวัตถุ รวมทั้งซ่อมแซมอาคารสถานที่ซึ่งชำรุดเสีย

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านบึง บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 117-2-64877-7

ชื่อบัญชี วัดภักทันทะอาสาฬหาราม

ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธา

ร่วมสมทบทุนสร้างอุโบสถ ๓ ชั้น

วัดภักทันตะอาศภาราม ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านม่วง จ.ชลบุรี

สามารถติดต่อร่วมบุญได้ที่ สำนักงานวัดภักทันตะอาศภาราม
หรือโอนเงินเข้าบัญชีวัดภักทันตะอาศภาราม (กองทุนอุโบสถ)

ธ.กรุงไทย สาขาบ้านม่วง เลขที่ 210-0-39551-3

ธ.กสิกรไทย สาขาบ้านม่วง เลขที่ 117-2-64886-6

โทร. 086-8198358, 085-6787160, 034-160509

e-mail: bhaddanta@gmail.com

ID Line @watbhaddanta.com

ขอเรียนเชิญร่วมทำบุญ

กองทุนบูชาพระธรรม 84,000 พระธรรมชั้นร์
เพื่ออุโบสถและห้องปฏิบัติธรรมวัดกัททันตะอาศาราม
กองทุนละ 1,000 บาท จำนวน 84,000 กอง

ร่วมบุญได้ที่ ธนาคารกสิกรไทย
กองทุน 84,000 พระธรรมชั้นร์ สาขาหนองปรือ
เลขที่บัญชี 102 174 8745

ร่วมบุญแล้ว ให้สแกน QR CODE กรอกรายละเอียด
เพื่อรับลำดับเลขพระธรรมชั้นร์และซองที่ระลึก

หรือติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อแจ้งความประสงค์ร่วมบุญ
ที่เบอร์โทร 086 819 8358, 094 553 4431

สแกนที่นี่

กรุณาส่ง...

เอกสาร วารสารรายสี่เดือน ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๖๑ ประจำเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗
จัดทำโดย

วัดกัททันตะวารสาร

๑๑๘/๑ หมู่ ๑ บ้านหนองปรือ ต.หนองไผ่แก้ว อ.บ้านบึง จ. ชลบุรี

โทรศัพท์ ๐๓๘-๑๖๐-๕๐๙, ๐๘๖-๘๑๙-๘๓๕๘ ID Line @watbhaddanta.com

e-mail: bhaddanta@gmail.com website: www.watbhaddanta.com

